

Zveza slovenskih organizacij — parlament koroških Slovencev

Zadnji petek, dne 25. marca so se zbrali izvoljeni predstavniki skoro vseh delavnih gospodarskih, kulturnih in drugih nestrankskih organizacij koroških Slovencev v mali dvorani Doma glasbe v Celovcu na ustanovnem obnem zboru Zveze slovenskih organizacij na Koroškem. Ker so bili vsi delegati dejansko izvoljeni odborniki posameznih organizacij, predstavlja ta obni zbor dejansko parlament koroških Slovencev. Prav v tem pa je poudarjena pomembnost te nove organizacije, ki ni izraz le ozke skupinice, temveč predstavnica vseh nestrankskih organizacij našega ljudstva, ki se na kakršen koli način borijo za kulturno, gospodarsko in vseplošno nacionalno enakopravnost našega ljudstva.

Zgodovinsko zasedanje tega dejanskega parlamenta koroških Slovencev je v imenu pripravljalnega odbora otvoril predstavnik najmočnejše naše organizacije, predsednik Zveze slovenskih organizacij Florian Lapuš, nakar so bili izvoljeni v delovno predsedstvo za ustanovni obni zbor Kramer Lovro, pd. Janšej iz Holbič,

okrajni zbornični svetnik Peter Kofler iz Štebna in kolarski mojster Ignac Maček iz Pliberka.

Po odobritvi predlaganega delovnega reda je govoril o potrebi in pomenu nove organizacije član pripravljalnega odbora, predsednik Slovenske prosvetne zveze dr. Franci Zwitter, ki je začel:

Ustanovitev nove organizacije „Zveze slovenskih organizacij na Koroškem“ nam narekujejo trije faktorji: 1. kritična analiza naše strankarsko-politične dejavnosti v preteklosti; 2. trdno zaupanje v naše lastne sile in 3. spoznanje potrebe po organizaciji, ki v resnici predstavlja naše kulturne in gospodarske težnje.

Nato je temeljito analiziral strankarsko-politično udejstvovanje koroških Slovencev v teku zgodovine, ki je le prečesto vsled napačnih predpostavk bilo obsojeno na neuspeh. V nadaljevanju je med drugim dejal:

Pot iz te zavožene politike je pokazala le antifašistična borba našega ljudstva, ko je bil vsemu ljudstvu jasen in enoten cilj.

Prav ta borba pa je tudi pokazala, da je treba boj za narodne pravice spraviti v sklad z najplemenitejšimi težnjami človeštva po miru, po demokraciji, po svobodi in blagostanju. To pa ni mogoče s stranko, ki je napisala na svoj prapor „nacionalizem ali šovinizem“, ki s svojim ozkim nacionalnim programom sili vse ostale stranke v boj proti sebi in sebe v popolno izolacijo, temveč v najtesnejši povezanosti naše borbe z demokratičnimi družbenimi silami! K temu nas končno ne sili toliko čustveni nagibi temveč predvsem stvarnost, ki nam jasno pove, da kot samostojno-strankar-

ske-politično gibanje ne predstavljamo posebnega faktorja, da pa smo važen činitelj v političnem življenju države kot del splošnega demokratičnega boja za napredek človeške družbe!

Če torej danes ustanavljamo nepolitično „Zvezo slovenskih organizacij na Koroškem“, se s tem ne odpovedujemo politiki in političnemu udejstvovanju, temveč se hočemo kot avstrijski državljani le še bolj vključiti v politično gibanje v Avstriji — ne več na pozicijah samostojne nacionalne stranke, temveč v okviru avstrijskih demokratičnih strank za napredek človeške družbe.

Pri tem se zavedamo svojih dolžnosti, pa tudi potrebnih naporov in eventualnih žrtv, da se vsepovsod, posebno pa na tako eksponiranih krajih, kakor je naša zemlja in država, odpravi vsako eventualno žarišče nesoglasij in nemirov in ustvarijo čim boljši odnosi med sosednimi državami in narodi. Le tako tudi razbijemo ono politiko, ki spodbuja stalno razvijanje šovinističnega razpoloženja na Koroškem in daje stalno hrano tistim klikam na Koroškem, ki se drže na svojih položajih s tem, da zaposlujejo koroško ljudstvo s šovinistično nacionalističnimi težnjami in onemogočajo pomiritev v deželi. To pa koristi izključno samo reakcionarnim, protiljudskim, velenemskim strujam, ki jim nikakor ne bo po volji naša odločitev za opustitev lastne nacionalne stranke in našo vključitev v demokratično politično gibanje v državi.

To je torej zaključek analize našega preteklega političnega gibanja. Odločitev iz tega gledišča torej ni težka, prav tako pa tudi ni težka iz drugega vzroka — zaradi naše lastne moči.

Vem, da se bodo oglasili kritiki, predvsem zagovorniki tradicionalne „realne politike“ in napadali to našo odločitev. Toda najprej naj jim bo povedano, da gornje ugotovitve nikakor niso klevete nekdanjih političnih voditeljev niti nečemo s tem podcenjevati ali omalovaževati naporov, ki so jih brez dvoma vložili v to svoje politično delo. Razbliniti pa hočemo tudi hlinjeni strah zaskrbljenih kritikov, češ da bo s tem „vse naše ljudstvo utonilo v nemškem morju“. Če je njihov strah sploh upravičen, ko so vendar sami stoočstno povezani z nemško „gospodo“, mi v našega človeka verujemo. Naš delavni človek, ki je šel skozi taborišča smrti in izseljenstva, ki se je s puško v roki uprl najhujšemu sovražniku človeštva — naš človek je izgubil tisti svoj prirojeni čut manjvrednosti, ki je ves čas odločilno vplival na našo usodo. Naš današnji človek je zadobil v tej svoji preizkušnji vero v lastne sile in v tej veri ustvarja in gradi sebi in svojim potomcem lepšo bodočnost. Mislimo, da človeku, ki vložil toliko naporov za gospodarski napredek (da omenim samo naše združne domove in združne žage in razvoj združništva sploh) in plačuje nesorazmerno visok kulturni davek za duhovni razvoj svojega ljudstva, da takemu človeku pač lahko prisodimo toliko moralne sile, da bo v borbi za visoke ideale človečnosti, za mir, demokracijo, bratstvo med narod ostal zvest svojemu jeziku in narodu. To tem bolj, ker se zaveda, da je prav ta borba hkrati tudi borba za kulturno in gospodarsko enakopravnost našega ljudstva! Končno pa se ne bojimo tudi ne za naše ljudi, ker verujemo v demokratične sile v državi in v svetu sploh, njim na čelu bratski narodi Jugoslavije z njeno „politično utrjevanja naprednih demokratičnih, socialističnih in miroljubnih sil“ v svetu in uveljavljanja načela enakopravnosti narodov ter načela nevmešavanja v notranje zadeve drugih držav!

Dosedanja izvajanja so pokazala vzroke naše odločitve, da opustimo samostojno strankarsko-politično udejstvovanje. Po eni strani, ker strankarsko politično gibanje v zgodovini, prečesto postavljeno na napačnih osnovah, ni prineslo nobenih rezultatov in nas nasprotno potisnilo celo v popolno izolacijo odnosno v popolno zavisnost od nemške reakcije ter s tem v splošno nerazvitost, po drugi strani pa, ker smo narodno dovolj močni in sposobni, da se vključimo v splošno državno politično življenje in kot državljani sodelujemo pri urejenju družbenih in gospodarskih vprašanj. Hkrati pa prav ti izsledki in te ugotovitve

(Nadaljevanje na 2. strani)

Dejno: Pogled na del dvorane in delegatov na ustanovnem obnem zboru Zveze slovenskih organizacij.

Desno: Za predsednika Zveze slovenskih organizacij je bil izvoljen dr. Franci Zwitter, za 1. podpredsednika Florian Lapuš, za 2. podpredsednika Janko Ogris ml.

Avstrija osrednja točka za zblížanje med Vzhodom in Zapadom

Minuli teden je sovjetski zunanji minister Molotov izročil avstrijskemu veleposlaniku v Moskvi Bischoffu sovjetski odgovor na avstrijsko noto z dne 14. marca (o kateri smo pisali v predzadnji številki našega lista) ter vabilo, naj zvezni kancler Raab in drugi člani avstrijske vlade v kratkem obiščejo sovjetsko prestolnico, da bi tam razpravljali o državni pogodbi.

Sovjetska nota v bistvu odobrava postavke, ki jih je vsebovala avstrijska nota, pozdravlja zagotovilo Avstrije, da ne bo pristopila nobeni vojaški zvezi in prav tako ne bo dopuščala tujih vojaških oporišč na svojem ozemlju ter da se bo odločno zoperstavljala sleherni nevarnosti ponovnega »Anschlusa« ali drugim ogrožanjem svoje neodvisnosti in končno izraža pripravljenost Sovjetske zveze, da sodeluje na posebni četverni konferenci za končno sklenitev avstrijske državne pogodbe.

Na svoji seji minuli tork se je avstrijski ministrski svet bavil s povabilom sovjetskega zunanjega ministra in sklenil, da se bodo povabilu odzvali zvezni kancler ing. Raab, podkancler dr. Schärff, zunanji minister ing. Figl in državni tajnik v zunanjem ministrstvu dr. Kreisky. Odhod te avstrijske delegacije v Moskvo je določen za 11. april. Že pred tem sklepom je bilo jasno, da se bo Avstrija povabilu odzvala, ker mora biti temelj njene politike, kakor poudarjajo zlasti socialistični krogi, da ne zamudi nobene priložnosti, ki se ji od katere koli strani nudi za dosego državne pogodbe ali vsaj za približanje k temu svojemu osnovnemu cilju.

Tudi na Zapadu se sučejo vsi razgovori

med ZDA, Veliko Britanijo in Francijo glede konference štirih velesil sedaj predvsem okoli avstrijskega vprašanja, katere-

ga rešitev bi lahko bila pomemben korak k zblízanju med Zapadom in Vzhodom tudi za poznejše razgovore o drugih svetovnih problemih. Dejansko namreč vse štiri velesile zlasti ob reševanju avstrijskega vprašanja lahko dokažejo svojo voljo za sporazumevanje.

Pariški sporazumi glede Nemčije praktično pod streho

Končno le dosežena vzpostavitev nekakšne zapadnoevropske politične in vojaške enotnosti je bila zares težak porod. To zlasti v Franciji, ki je prvi poskus v tej smeri razbila z odklonitvijo načrtovane Evropske obrambne skupnosti.

Ratifikacijo pariških sporazumov s strani francoskega parlamenta v decembru lani in končno še razmeroma stabilno odobritev teh sporazumov, s katerimi se ukine zasedbeni statut v Zapadni Nemčiji, se le-ta znova oboroži ter sprejme v Atlantski pakt in zapadno-evropsko zvezo in začasno do mirovne pogodbe uredi posarsko vprašanje med Nemčijo in Francijo, v Svetu republike minulo nedeljo je zaradi tega brez dvoma ceniti kot najbistvenejši korak k uresničitvi zapadnoevropske integracije.

Svet francoske republike je odobril posamezne pariške sporazume s povprečno premočjo 110 glasov, kar pomeni precej močno večino pozitivnih glasov proti odklonilnim glasovom. Manjka sedaj samo še podpis predsednika republike, pa bodo

pariški sporazumi v Franciji dokončno sprejeti in odobreni.

Ker je sporazume po nedavni ratifikaciji v zapadnonemškem parlamentu odobrila 18. marca tudi že Zvezni svet Zapadne Nemčije, pred njim pa 11. marca italijanski senat in predvčerajšnjim Dom narodnih poslancev Holandske, jih je smatrati za praktično uresničene. Pričakujejo, da bodo do sredi meseca maja zaključili ratifikacijske postopke tudi še preostale države Beneluksa, Danska in ZDA. Tedaj bodo vse države, ki so med seboj sklenile pariške sporazume, svedčano izmenjale ratifikacijske dokumente.

V zvezi z uresničitvijo pariških sporazumov v zapadnih političnih krogih ugotavljajo, da se je Sovjetska zveza, ki jih je vseskozi na vse načine napadala, končno le sprijaznila z dejstvom, da se jih ni več mogoče ubraniti. To zlasti dokazuje nenadna izjava sovjetskega ministrskega predsednika Bulganina konec minulega tedna, ko je pozdravil Eisenhowerjevo idejo za sklicanje konference štirih velesil.

Zveza slov. organizacij — parlament koroških Slovencev

(Nadaljevanje s 1. strani)

terjajo, da kot Slovenci ustvarimo svojo organizacijo, ki bo v bodoče resnični nosilec in predstavnik kulturnih in gospodarskih teženj našega ljudstva na Koroškem. Prej smo ugotovili, da to naše strankarsko politično gibanje v zgodovini do malih izjem niso bila. Saj po večini niti niso imeli jasnega narodno-političnega programa in še kolikor so ga imeli, je bil to le program te ali druge stranke in nikakor ni predstavljal niti ni mogel predstavljati splošnega nacionalnega programa vseh koroških Slovencev. To more biti le organizacija, ki je dejansko združuje vse aktivne kulturne, gospodarske in druge nestrankarske organizacije koroških Slovencev.

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem pa kot zbirna narodna organizacija koroških Slovencev in najvišja predstavništvo teženj našega ljudstva nikakor ne bo bito narodno-probojna organizacija. Baš nasprotno — protišovinistično usmerjena hoče z borbo za kulturno in gospodarsko enakopravnost našega ljudstva povezati borbo za obče človeške ideale mirnega sožitja in bratstva med narodi.

Organizacija hoče biti politično in svetovnonazorno nevtralna, torej nestrankarska organizacija za zaščito in pospeševanje kulturnih, gospodarskih in splošno manjšinskih interesov našega ljudstva. Njena ustanovitev je plod dolgotrajnih temeljitih analiz in razgovorov na odborovih sejal našil organizacij, je izraz hotenja naših ljudi na vasi, je sad spoznanja iz naše zgodovine! Zveza slovenskih organizacij ne prihaja z bučnim programom temveč se zaveda, da more le-ta biti šele rezultat skrbne analize današnje slovenske stvarnosti na Koroškem. Zaveda se, da jo čakajo težke, odgovorne naloge! Prvenstvena naloga je izdelava temeljitega konkretnega kulturnega, gospodarskega in splošno narod-

no-političnega programa, ki ga v vsej obsežnosti do danes žal koroški Slovenci še nimamo. Njen uspeh je odvisen od tega, če so danes resnični duhovni napori v tem vprašanju še mogoči in se njihovi izsledki še lahko uveljavijo proti nazadnjaški šovinistični miselnosti in dejanjem, ki jih določajo ozkosrčni interesi.

Po referatu je po daljši diskusiji podpredsednik Zveze slovenskih zadrug dr. Mirt Zwitter obrazložil pravila nove organizacije in jih predlagal zbranim delegatom v odobritev.

Pri naslednjih volitvah, ki so bile že po novih pravilih, so bili na predlog izvoljeni kot predsednik dr. Franci Zwitter, predsednik SPZ, kot prvi podpred-

sednik Florian Lapuš, predsednik Zveze slovenskih zadrug, kot drugi podpredsednik Janko Ogris ml., predsednik Zveze slovenske mladine, kot tajnik Milena Gröblacher, tajnica Zveze slovenskih žena, in kot blagajnik Blaž Singer, tajnik Slovenske kmečke zveze.

Novoizvoljeni predsednik je na koncu zagotovil, da bo Zveza slovenskih organizacij na Koroškem posvetila vse sile za doseg namena organizacije in storila vse, da uspešno vodi borbo za kulturno in gospodarsko pravnost slovenskega življa v korist našega ljudstva pa tudi v korist dobrih odnosov s sodeželani nemškega jezika.

Pokojnine namesto rent za delavce in nameščence

Minister za socialno skrbstvo Maisel je imel minuli teden zanimivo radio-predavanje o bodočih pokojninah za delavce in nameščence v zasebnem gospodarstvu, ki so predvidene v bodočem splošnem zakonu za socialno zavarovanje. Govorec o važnih delih novega socialno-zavarovalnega zakona, je minister dejal, da v bodoče tudi v privatnem gospodarstvu ne bo več govora o rentah in rentnikih, temveč o pokojninah in upokojencih. Globlji pomen zakona je v tem, da se odpravijo razlike med rentniki in upokojenci.

Doslej imajo samo javni nameščenci pokojnine, ki presegajo tudi 80 odstotkov zadnjega aktivnega zaslužka, rente za

samo 45 največ 50 odstotkov osnovne vsote za odmero rente.

Za določitev pokojnin po novem zakonu je bilo odločilno vprašanje, kako visoko naj bo odmerjena polna pokojnina, s katero bo upokojenec v starosti zagotovljeno preskrbljeno življenje. Minimum, je dejal minister, bi bil v primeru, če bi pokojnina znašala tri četrtine delovnega zaslužka. Zaradi tega bodo delavci in nameščenci po novi šemi po petintridesetletnem plačevanju zavarovalnih prispevkov upravičeni do pokojnine, ki bo znašala 72 odstotkov osnovne vsote za odmero pokojnine. Za preračunavanje pokojnine pa ni merodajen delovni dohodek v petinšestdesetem letu starosti, temveč bo za podlago preračunavanja pokojnine tudi delovni zaslužek v prejšnjih letih, kar je važno za delavce, ki s svojimi petinšestdesetimi leti ne prejemaajo najvišje plače.

Mišljeno je tudi, kar pa še ni zajeto v osnutku zakona, da se vzpostavi eksistenčni minimum za upokojence. Če bi pokojnina ne dosegla tega minimuma, bo dopolnjena s sredstvi iz deželnih in občinskih ustanov za socialno skrbstvo. Jedro tega zakona bo zagotovitev višine eksistenčnega minimuma bodočih pokojnin. Če bo parlament ta osnutek odobril, bodo odsluženi delavci v privatnem gospodarstvu za starost preskrbljeni.

Za potrebna sredstva za zvišane pokojnine bodo morali vsi, ki so tudi že doslej plačevali prispevke za socialno zavarovanje, plačevati višje prispevke in sicer tako delojemalci, kakor delodajalci in ostale delavce in nameščence pa znašajo država. Po novem zakonu bodo morali

Za razbremenitev šolske mladine

Minuli teden je bilo v ministrstvu za prosveto prvo zasedanje stalne pedagoške konference. Na zasedanju so obravnavali kot prvo točko preobremenitev šolske mladine in sicer tako učencev v ljudskih in glavnih šolah kakor tudi na srednjih šolah. Vsi navzoči učitelji obligatnih in srednjih šol ter deželni šolski nadzorniki so priznali močno preobremenitev šolarjev.

Za glavne šole so posebno priporočali omejitev pismenih domačih nalog, predvsem pa ukinitve lepopisov izven šolskega časa. Prav to naj bi veljalo tudi za srednje šole. Preobremenitev z domačimi nalogami bi se lahko omejila tudi v medsebojnem sporazumu o določitvi nalog med v razredih delujočimi strokovnimi učitelji. Omejitev preobremenjenosti šolarjev naj ne bi šla samo na račun zmanjšanja učne stvarine, temveč naj bi jo dosegli tudi z navodili o pravilnem učenju in z osvojitvijo pravilne tehnike za učenje. Prav tako bi bilo treba omejiti tudi prepogoste posebne prireditve, ki ne služijo direktno učnemu načrtu, kakor so na primer prepogoste slavnosti, filmska predavanja ter obiski razstav. Takšne prireditve so upravičene le tedaj, če so res koristne za učne uspehe.

Za zadosten odpočitek šolske mladine in pospeševanje smisla za družinsko sožitje, naj bi služil šolskih nalog prosti konec tedna. Med drugim bi bilo treba odpraviti še nekatere druge pomanjkljivosti, kakor še pogosto nezadostne šolske prostore, znižanje previsokega števila učencev v mnogih razredih, pravilno opremo šol s sodobno opremo in učnimi sredstvi ter zboljšanjem gnetnega stanja učnih moči.

delavci in delojemalci, vsak polovico, plačevati po dva odstotka višje zavarovalne prispevke in nameščenci tudi polovico po en odstotek. Prav tako bo zvišana tudi dotacija od strani države.

V osnutku zakona o delovnem času, ki je parlamentu že predložen, je urejeno tudi vprašanje o nadurnem delu. Gotovo število nadurnega dela bo mogoče storiti brez dovoljenja, nadaljnje število nadur pa le s posebnim dovoljenjem. Višje število nadurnega dela, kot ga predvideva zakon, bo prepovedano.

Drugi zakoni, ki bodo pomenili izboljšanje na socialnem področju so zakon o materinski zaščiti, zakon o negi bolnikov in zakon o pomoči malim rentnikom, katerim naj bi novi zakon končno prinesel razniželizacijo in 13. rento.

Beg italijanske mladine z dežele

Beg kmečke mladine iz vasi v mesta je tudi pri nas občuten. Toda tudi v Italiji opažajo ves čas po vojni nepretrgan beg mladine iz vasi v mesta. V Italiji skokoma narašča prebivalstvo v mestih. Po podatkih vlade so v letih 1900 do 1951 občine z manj kot 12.000 prebivalci narastle samo za 6,1 odstotka, dočim je celotno italijansko prebivalstvo narastlo za 43 odstotkov. Prebivalstvo občin z nad 100.000 prebivalci se je med tem časom potrojilo, kar je razumljivo v zvezi z razvojem industrije. Rim je imel v začetku stoletja 462.783 prebivalcev, 1951 pa že 1.695.477. Od naravnega razvoja znaša prirastek samo 35 odstotkov, od priseljencev pa 65 odstotkov, čeprav niti ni izrazito industrijsko mesto. Celo fašizem, ki je hotel

napraviti v svojih sanjah o imperiju iz Rima vlemesto, se je zavedel, da je emigracija škodljiva, ker se na ta način brezposelnost in revščina preveč širita. S policijskimi ukrepi je pričel pošiljati ljudi nazaj na kmete, posebno v južne kraje, in je hkrati pričel s propagando o lepotah kmečkega življenja.

Beg z dežele pa se danes nadaljuje kljub policijskim ukrepom in svarilom kakšnega župnika pred mestnimi vabami, kot pred nečim pohujšljivim.

Po poročilih dveh italijanskih mladinskih listov je v podatkih o teh problemih med drugim razvidno, da je na primer v pokrajini Ravenna v prvih osmih mesecih leta 1953 iskalo delo v mestih 637 moške in 325 ženske kmečke mladine, to je 85 odstotkov tamkajšnjih mladih ljudi. V neki vasi pokrajine Bologna je od 350 mladink, ki so delale prejšnje leto na riževih poljih, naslednje leto samo še 10 mladink iskalo isto delo. V pokrajini Modena je v zadnjih mesecih leta 1953 zapustilo kmečko delo tritisoč mladincev in šlo za delom v mesta.

Prvi vzrok bega z dežele v mesto, ki ga navajajo mladi kmečki ljudje, je ekonomski. V notranjosti italijanske države svobodnih kmetov skoraj ni, so povečini samo kolone, ki so v službi veleposestnikov ali najemnikov. Predvsem je nestalnost dela na kmetih, ko se dela malo dni v letu in ob slabem vremenu, kriva temu, da zaslužek pada pri itak nizkih plačah, ki znašajo le 400 do 500 lir na dan. V nekaterih krajih države delajo kmečki delavci le 70 do 100 dni na leto, vsa družina pa mora za majhnimi zaslužkom živeti vse leto. Mladina, ki vidi revščino na deželi, beži v mesta, ker upa, da bo zaslužek tam bolj stalen in se oprime vsakega dela, ki ga le dobi. Nadaljnji vzrok za beg v mesto je želja po doseganju uglednosti modernih pridobitev, torej po elektriki, kinu, šoli, športu, kratkomalo vse, kar je na vasi skoraj še neznano, ko smatrajo kmeta v Italiji še danes za manjvredno bitje. Najbolj je pri tem prizadeta Južna Italija, pa tudi nekatere pokrajine Severne Italije. V nekem opisu so razmere takole naznačene: Kmet hodi bos osem mesecev in par čevljev mu traja štiri leta. Pozimi nosi lesene coklje in dostojno se lahko obleče samo enkrat na teden, da mu obleka traja celo vrsto let in jo potem nosi še mlajši brat. Ne hodi v kavarno, ne v kino, kadi slabše vrste tobaka, šest hiš nad desetim je brez električne luči, 99 odstotkov družin črpa vodo iz vodnjakov. Mladina in otroci spijo na lesenih posteljah.

Pomladna številka „Mladege roda“

Sicer nekoliko zakasnela, zato pa še bolj težko pričakovana je izšla nova dvojna številka lista koroške mladine »Mladi rod«. Posvečena je tako po vsebini kot tudi po opremi pomladi, času prvega zelenenja in cvetenja, času, ko se pričinja narava, spočita od zimskega spanja, spet z novimi silami prebujati v novo življenje. Lep simbol tega obnavljanja predstavlja že naslovna stran ovitka (sliko je narisala Ančka Gošnik), kjer parstirček — seveda med prvimi cveticami — izvablja svoji piščalki vesele glasove, nad njim pa v cvetoči krošnji drevesa ptičje gnezdece z mladiči, katerim prinaša mati hrano v kljunčku. Tudi prve tekstne strani prinašajo pesmice in sestavek o tem, kako »luština je vigred, ko začno drobne ptice pet«, ko je vsa trata polna rumenih trobentic in belih zvončkov, ki se veselijo toplih sončnih žarkov.

Tokratna številka je posebno bogata umotvorov naših slovenskih pesnikov in pisateljev, saj so zastopani Srečko Kosovel, Fran Levstik, Fran Saleški Finžgar, Cvetko Golar, Mitja Mejak, France Bevk (njega nam predstavlja tudi s posebnim življenjepisom in portretom), nadalje Anica Černejeva, Lili Novy in Matej Bor. Torej res razveseljivo bogat izbor slovenske literature, ki ne bo koristil le našim slovenskim otrokom, marveč tudi njihovim sotočarjem z nemškimi maternimi jeziki, kateri gotovo še vse premalo vedo, da se na področju kulture in umetnosti tudi Slovenci upravičeno lahko postavimo v isto vrsto z drugimi narodi. Pomagal bo otrokom učiti se spoštovati tu-

di druge narodnosti in jih s tem vzgajal v strpne prebivalce jezikovno mešanega ozemlja. S tem pa bo »Mladi rod« tudi že uspešno izpolnjeval svojo glavno nalogo kot list koroške mladine, kateri naj bo že v otroških letih vsajena v srce velika zapoved o ljubezni in spoštovanju do sodeželane druge narodnosti, zapoved o mirnem sožitju dveh narodov, zgrajena na resnični enakopravnosti. V tem smislu govori tudi Friedrich Wilhelm Foerster, katerega sestavek o ljubezni do domovine prinaša takratna številka in kjer pravi mladini: »Ne morem si misliti človeka, ki bi ne bil z vso dušo vdan domači zemlji in domačim ljudem, človeka, ki bi ne ljubil ljudstva, s katerim je od mladih let živel v skupnosti«.

Prav tako vsebuje številka številne poučne sestavke iz raznih področij, tako Valvazorjev opis Celovca iz leta 1688, nadaljevanje Šašelovega pripovedovanja o stari ljubeljski cesti, v katerem tokrat govori o Brodeh, nadalje ljudsko pripovedko o Turkih v grapah okoli Železne Kaple, kakor tudi razne zanimivosti o afriškem pragozdu, o filmanju, o elektriki, konjski sili itd. V »Pogovorih« napravimo obisk pri materi v kuhinji, za zaključek pa nam pod naslovom »Mladina piše« tudi še mladi čitatelji povedo marsikaj iz svojega življenja.

Slike, katerih v tej številki dejansko kar mrgoli, sta narisali Ančka Gošnik in Anica Zupanec-Sodnikova, tisk pa je v zadovoljstvo vseh izvedla tiskarna v Podlublju.

Na kratko: Številka, kakršne si želi mladina, kakršne si želijo učitelji!

Podpisanih več sporazumov med FLRJ in Italijo

Medtem ko krajevne italijanske oblasti v Trstu stopajo v stare stopinje nekdanjega fašističnega režima (očemer smo pisali zadnjič), se jugoslovansko-italijansko sodelovanje sicer ugodno razvija.

Pred dobrim mesecem je bil v Rimu podpisan pravilnik o delu stalne jugoslovansko-italijanske komisije za izpolnjevanje posebnega manjšinskega statuta, ki je sestavni del trža-

škega sporazuma. (Naša slika kaže svečani akt podpisovanja v italijanskem zunanjem ministrstvu).

Včeraj pa sta podpisala — tudi v Rimu — član zveznega izvršnega sveta FLRJ Osman Karabegović in minister za zunanjo trgovino Italije Mario Martinelli nov jugoslovansko-italijanski trgovinski in več drugih gospodarskih sporazumov, ki sta jih izdelali gospodarski delegaciji obeh držav. Pogajanja za sedaj podpisane sporazume so se začela ob obisku italijanskega ministra Mario Martinellija decembra lani v Beogradu, januarja meseca pa so se nadaljevala v Rimu. Vsi doseženi sporazumi skupaj določajo trgovinsko izmenjavo v vrednosti 60 milijard lir na obeh straneh.

Ljubljanski odmevi po gostovanju na Koroškem

Mestno gledališče v Ljubljani, ki je pred nedavnim gostovalo v naših krajih s Pugetovo komedijo »Srečni dnevi« je poslalo predsedniku Slovenske prosvetne zveze zahvalno pismo naslednje vsebine:

Spoštovani gospod predsednik!

Dovolite, da se Vam po našem lepem gostovanju v Vaših krajih še enkrat najiskrenejše zahvalimo tako za Vaše povabilo kot za vso gostoljubnost, ki ste nam jo izkazali med bivanjem na Koroškem. Za nas vse so bili ti dnevi lepo doživetje in upamo, da smo po svojih močeh ustregli tudi publiki, zlasti v slovenskih vaseh.

Prosim Vas, da sporočite tudi Vašim sodelavcem v odboru Slovenske prosvetne zveze, kakor tudi tovarišem v Borovljah, Žitari vasi in Ločah našo zahvalo in našo pripravljenost, da Vas spet obiščemo, kadarkoli bi to želeli.

O gostovanju ljubljanskega Mestnega gledališča na Koroškem pa je zapisal »Ljubljanski dnevnik« sledeče:

To gostovanje, tako pripovedujejo tisti, ki so obiskali pretekli teden Celovec, Borovlje, Žitaro ves in Loče, je bilo za gostitelje in za goste lepo doživetje. Čeprav so nekatere neprijetne ovire tehnične značaja povzročile neprilike pri prvi predstavi v koroški predstolnici in se je zaradi tega zbralo v dvorani nekaj manj ljudi, kakor je bilo pričakovati, so bili pa zato ti obiskovalci tako zvesti in so s tako ljubeznijo spremljali predstavo, da bi bilo vredno nastopiti tudi le pred samo petdesetimi takimi obiskovalci. Še toliko bolj pristržni prizori so bili v slovenskih vaseh. Res so te dvorane manjše, bile pa so tako do kraja zasedene, da so oni brez sedežev napolnili ves prostor zadaj in ob strani in so bili tako rekoč vsi dohodni v dvorano zatrpani. Čeprav je vodstvo gledališča spočetka oklevalo pri odločitvi, ali naj gre na gostovanje po vaseh s tako moderno komedijo, kakor so Pugetovi »Srečni dnevi«, je bil uspeh prav presenetljiv: ljudje, ki so se zgrnili k predstavam v Žitaro ves in Loče — kljub tesnim dvoranicam jih je bilo pri vsaki predstavi dve sto petdeset — so sprejemali sleherni dialog in sleherno komedijsko situacijo v tej igri s prav presenetljivim razumevanjem in so dajali igri in igralcem toliko priznanja, kakor ga pri oficialnih predstavah v središčih le redko srečamo. Prav obisk teh obrobni slovenskih vasi je pokazal, kako potrebna in zaželjena so gostovanja gledališč iz središč v teh krajih in prav bi bilo, ko bi jih tako z naše kakor one strani čim bolj podprli, kakor se je to zgodilo v našem primeru, ko je bilo deželno Mestno gledališče vsega razumevanja in naklonjenosti Slovenske prosvetne zveze in tudi oblasti, na drugi strani pa se gledališče ni ustrašilo naporov, ki jih zahtevata po dve predstavi na dan na različnih, med seboj precej oddaljenih krajih.

Slikarska razstava v deželnem muzeju

V deželnem muzeju so letošnji program razstav začeli s slikarsko razstavo dunajskega »Hagenbunda«, katero je pretekli teden ravnatelj deželnih uradov dr. Newole ob navzočnosti predstavnikov koroškega kulturnega, umetniškega in javnega življenja odprl v zastopstvu deželnega

Rusy-trio v Celovcu

Pod okriljem kulturnega referata koroške deželne vlade bo imel v soboto, dne 2. aprila ob 20. uri Rusy-trio komorni koncert v srednji dvorani Doma glasbe v Celovcu. V triu sodelujejo: violinistka Nada Jevdjenjčević iz Beograda, pianistka Magda Rusy iz Münchena in čelistka Rose Marie Franz iz Salzburga. Prijatelji komorne glasbe ne bodo zamudili tega izrednega kulturnega večera. Vstopnice ima v predprodaji tudi knjigarna »Naša knjiga« v Celovcu.

Adamičev orkester v Celovcu in Beljaku

V režiji koncertne direktorije Bergelt iz Beljaka bo v soboto, dne 2. aprila ob 20.30 uri v veliki dvorani Delavske zbornice v Celovcu koncert znanega velikega plesnega orkestra Radia Ljubljana pod vodstvom dirigenta Bojana Adamiča. Isti koncert bo v nedeljo, dne 3. aprila ob 20. uri v Delavski zbornici v Beljaku.

Vse ljubitelje moderne glasbe opozarjamo na ta dva koncerta ljubljanskih umetnikov, ki jih poznamo že izza gostovanj na lanskem in predlanskem Slovenskem plesu v Celovcu.

Podravlje — srčna zadeva našega ljudstva

Zaključna prireditev slovenske kmetijske šole — Prvi absolventi stopajo v življenje
Uradno priznanje in obljuba deželne pomoči

Jutranji osebni vlak iz Celovca proti Beljaku je malokdaj tako zaseden, kakor je bil preteklo nedeljo. V pomenkih med potniki pa je tokrat tudi na tej progi prevladovala domača slovenska govorica. Kmečki ljudje iz osrčja Podjune, iz okolice Pliberka in Železne Kaple, gospodarji in kmečka mladina iz gorjanskih vasi od Radiš preko Kotmare vasi in Bilčovsa do Zgornje vesce, pa tudi nekateri celovski Slovenci so si izbrali za cilj svojega nedeljskega izleta Podravlje, kamor so vabili ravnateljstvo in gojenci slovenske kmetij-

stopniku deželnega glavarja, deželnemu poslancu g. Ebnerju, šefu Urada za zvezo FLRJ v Celovcu, svetniku veleposlaništva Dušanu Bravničarju, svetniku kmetijske zbornice Janku Ogrisu ter zastopnikom Slovenske prosvetne zveze, Slovenske kmečke zveze, Zveze slovenskih zadrug in tiska.

Direktor urada deželne kmetijske zbornice dr. Stotter se je pismeno zahvalil za vabilo ter sporočil, da vsled bolezni ne more biti navzoč na zaključni prireditvi, beljaška okrajna kmetijska zbornica pa je

Častni gostje na zaključni prireditvi v Podravljah

ske šole na svojo zaključno prireditev ob koncu šolskega leta. Iz nasprotne strani je kmalu nato še beljaški vlak pripeljal prijatelje podravlske šole celo iz Zgornjega Roža in z Zilje, obiskovalci iz bližnje in tudi bolj oddaljene okolice pa so prišli s kolesi in motornimi vozili.

Razmeroma prostorna nova dvorana v Mačkovi gostilni je bila dobesedno nabito polna ko se je prireditev začela. Prireditelji niso niti najmanj pretiravali, ko so v svojem vabilu obetali izbran in pester spored.

Za uvod so gojenci podravlske kmetijske šole dve pesmi: »Domovina mili kraj« in »Dober večer, ljuba dakle«. Že ob tem, pa tudi pri vseh nadaljnjih nastopih so mladi pevci izpričali, da je Vladimir Prušnik kot njihov pevovodja v zelo kratkem času znal in uspel strniti glasovni material iz vrst svojih šolskih tovarišev v ubrano in lepo oblikovano zborovsko celoto.

Njegove pozdravne besede, ki jih je v slovenskem in nemškem jeziku izrekel v imenu gojencev vsem udeležencem prireditve, so še posebej veljale navzočemu za-

obvestila prireditelje, da se njen predsednik vsled službene odsotnosti ni mogel odzvati povabilu. Domači župnik v Skočidolu g. Tomaž Ulbnig, ki mu nedeljska cerkevna opravila niso dopuščena obisk prireditve, je v pristržnem pismu izrazil gojencem in vodstvu podravlske šole svoje čestitke z željo, da bi ta izobraževalna ustanova našega ljudstva čim bolj uspešno nadaljevala svoje kulturno delo in poslanstvo.

Deželni poslanec g. Ebner, ki si je kakor mnogi drugi udeleženci že pred prireditvijo in še po njenem zaključku z zanimanjem ogledal ureditev prenovljenega šolskega poslopja in internata ter vzorno negovano živino v moderno urejenem hlevu šolske kmetije, je v svojem nagovoru med prireditvijo poudaril, da mu je deželni glavar Wedenig zaradi službene zadržanosti poveril častno nalogo posrednika njegovih pozdravov. Govornik je s priznanjem ugotovil, da gre tudi podravlska kmetijska šola z napredkom časa, tehnike in znanosti. Ko je podčrtal, da je mala Koroška storila za pospeševanje šolstva več, kakor marsikatera druga večja avstrijska zvezna dežela in da je bil skraj-

Gojenci minulega šolskega leta na slovenski kmet. šoli

Župančiča, Vladimir Prušnik pa »Hajdukovu oporoko« Simona Gregorčiča. In še (Nadaljevanje na 4. strani)

Podraveljski vestnik — humoristična podoba naše kmetijske šole

Slovensko kmetijsko šolo v Podravljah bo v teh dneh zapustilo prvih 10 absolventov, ki so uspešno končali oba letnika. Ob zaključku šolanja so izdali 20 ciklostiranih strani obsegajoč »Podraveljski vestnik«, v katerem v humorističnih verzih in prozi opisujejo življenje v šoli in internatu.

V uvodu so zapisali, da bi s svojo publikacijo radi ostvarili trajen spomin na lepe in tudi trde trenutke na šoli, hkrati pa izražajo željo, da bi vsi bodoči absolventi sledili njihovega zgledu, da se bo čez leta nabral pravi spominski zapisnik o Podravljah.

V daljši pesmi, naslovljeni »Kmetu«, prvi absolventi prepričevalno pozivajo našo kmečko mladino:

*V kmetijsko šolo! Zakaj jo imamo
Saj čas je prišel, da tudi mi kmetje kaj znamo.
Podravlje so naše središče
in vsak sin kmečki naj šolo to našo obišče!*

Deloma prav posrečene verzice, ki so jih posvetili absolventi svojim učiteljem, ponazorijo nič manj posrečene karikature, ki dajo slutiti večjo roko spretnega risarja.

Po hudomušnem, a dobrohotnem oščetanju »Kuhinjske trojice« so nanizane »Fotografije

ni čas, da se je tudi na jezikovno mešanem ozemlju glede šolstva nekaj naredilo, je g. Ebner poudaril, da imamo tudi Slovenci, ki smo si skladno s svojimi potrebami ustanovili svojo kmetijsko šolo, na podlagi enakih davčnih bremen in enakih državljskih dolžnosti pravico do podpore in pospeševanja naše kmetijske šole iz deželnih sredstev. Govornik je zagotovil, da se bo kot član deželnega finančnega odbora zavzel za pomoč kmetijski šoli v Podravljah. Dejal je, da se bo tudi za to šolo našla možnost deželne podpore, kakor jo uživajo ostale kmetijske šole na Koroškem. Ob koncu je govornik izrekel iniciatorjem podravlske šole priznanje ter zaželel v imenu deželnega glavarja učencem, zlasti pa absolventom šole mnogo uspehov v življenju, vodstvu šole in učiteljem pa je izrazil zahvalo za njihovo odgovorno delo. Izvajanja deželnega poslanca, njegovo priznanje in zagotovilo so vsi navzoči vzeli z zadoščenjem in odkritosrčnim odobravanjem na znanje.

Kljub pomanjkljivim tehničnim pripomočkom na improviziranem odru se je dvorana sproščeno zabavala in iz srca nasmejala ob uprizoritvi dveh veseloiger — Linhartove »Županove Micke« in Nušičevega »Analfabeta«.

Moške vloge v »Županovi Micki« so prizadevno igrali: Jože Kert iz Genovec, Erih Čimzar iz Čahorč, Franci Polcer z Vinar, Albert Smrečnik iz Globasnice ter Andrej Oraž iz Lepene. V »Analfabetu« pa so pokazali svoj igralski talent Vladimir Prušnik iz Lobnika, Mihej Kap iz Žamanj, Silvester Rutar iz Malčap in Andrej Kokot iz Kostanj. Ženski vloge v obeh igrh pa so si podjetni in kulturno razgibani podravlski učenci izposodili pri Slovenskem prosvetnem društvu na Brnci, od koder sta jim Marica Gallobova in Rozi Ožgan radevolje priskočili na pomoč ter s svojo izvrstno igro pripomogli k uspehu prireditve, kateri je v nevidnem ozadju z večjo roko stal ob strani tov. ing. Tonči Schlapper. Navmes je Zdravko Haderlap iz Lepene recitiral »Kvartoperce« Otona

absolventov“, ki z obilo zdravega humorja prikazujejo sončne pa seveda tudi senčne strani deseterice življenja in veselja prekipavajočih fantov. Kratke črtice in anekdote vsebujejo vesele dogodke in dogodivščine iz življenja znotraj in izven zidov podravlske šole. V svoji oporoki pa pravijo na koncu med drugimi:

„Vse svoje nadloge, težave in bridkosti prepuščamo fantom, ki bodo prišli za nami, z izrecnim naročilom, da jih ne vzamejo prebudo in da jih sproti enakomerno porazdelijo. Vse vesele urice, ki smo jih v Podravljah preživeli, pa obdržimo zase kot trajen, lep spomin.“

Verzi, sestavki v prozi in risbe v »Podraveljskem vestniku« niso samo izraz veselih, humorja polnih in razgibanih mladincev, marveč očitujejo tudi nadarjenost teh fantov, ki ob prestopu iz šole v življenje kažejo smisel in željo po ustvarjalnem kulturnem delu. Naše uredništvo bi samo želelo, da bi vsi ti fantje s sodelovanjem pri Slovenskem vestniku pomnožili krog njegovih sodelavcev in s svojo mladostno vnemo pomagali s svojimi prispevki, da bo postal naš list čim bolj pester in čim boljši odraz življenja naših delovnih ljudi.

KOLENDAR

Petek, 1. april: Hugo
 Sobota, 2. april: Frančišek P.
 Nedelja, 3. april: Cvet, ned., Rihard
 Ponedeljek, 4. april: Izidor, Sev.
 Torek, 5. april: Vincencij
 Sreda, 6. april: Siskst
 Četrtek, 7. april: Veliki četrtek

**Obračun in proračun
v občini Bistrica v Rožu**

Nedavno je naš občinski odbor sklepal o proračunu občinskega gospodarstva za leto 1954 in o proračunu za tekoče leto. Pri seji je bil navzoč tudi okrajni glavar dr. Marko. Obračun za leto 1954 izkazuje okroglo 799.000 šilingov prejemkov in nasproti temu 772.000 šilingov izdatkov. Prebitek znaša tedaj 27.000 šilingov. Obračun, ki sta ga obe frakciji v občini soglasno odobrili, izkazuje med drugimi izdatki znatno postavko za šole, namreč 137.000 šilingov, nadalje za socialno oskrbo 53.000 šilingov, za javne stanovanjske gradbe 68.000 šilingov.

Sprejet je bil proračun za leto 1955, ki predvideva v prejemkih in v izdatkih vsoto po 710.000 šilingov. V proračunu je tudi to leto znaten znesek namenjen za šolstvo, predvsem za primerno obnovo šole v Bistrici, kjer nameravajo poleg obnove urediti še en razred. Na šoli v Svečah pa bodo obnovili streho. Za gasilno in reševalno službo je namenjenih 40.000 šilingov in za zgradnjo bistriškega in sveškega potoka prispevek v znesku 68.000 šilingov. Pomenben znesek je tudi določen za naprave za preskrbo z vodo ter za pospeševanje vzreje živine. V načrtu je izgradnja bazena za zbirališče vode za potrebo gašenja v Mačah in obnovili bodo plot pri pokopališču.

Med drugimi sklepi so odobrili zvišanje plač pospravljalcam v šolah Bistrica in v Svečah.

Po naši zemlji**Občni zbor S.P.D. „Rož“ v Št. Jakobu v Rožu**

Naše prosvetno društvo »Rož« je zadnje nedeljo spet vabilo na svoj občni zbor, kjer je odbor podal poročilo o dosedanjem delu, iz katerega je razvidno, da društvo v zadnjem času le ni tako spalo, kot se je morda marsikomu zdelo. Odrskih prireditev sicer res ni bilo, ker društvo nima na razpolago potrebne dvorane, zato pa je tajnik lahko naštel kar precejšnje število pevskih nastopov. Tako so na primer nastopili v zadnji delovni dobi društva med drugimi tudi Gorenjski kvartet s pevci-solisti, Glasbena Matica iz Ljubljane, pevski zbor iz Gorice, Kernjakovi pevci in na proslavi 60-letnice domačega pevskega zbora »Rožica« iz Loč in Rožeka ter drugi. Prav tako je tajnik navedel tudi drugo uprizoritev »Miklove Zale na zdodovinskih tleh«, ko je uspelo pritegniti v Svatne večtisočglavo množico gledalcev iz vseh predelov Koroške.

O bodočem delu se je na občnem zboru razvilo plodovito kritično presojanje in razglabljanje, ki bo morda tudi prispevalo k temu, da se bo delovanje društva še bolj razživelo. Odbor je hvaležno vzel na znanje tudi kritiko tistih, ki se zadnje čase žal premalo zanimajo za procvit društvenega dela, ker smatra, da je zdrava vsaka kritika, če je le iskrena in dobronamerna.

Največ je bilo na zboru govora o dvorani, ki bi jo društvo potrebovalo za uspešen razvoj svoje dejavnosti. Odbor je o tem vprašanju razpravljal na več sejah in je v teku tudi že posebna akcija za postavitev nove dvorane. Tukaj naj omenimo, da je obljubil podporo tudi predsednik Slovenske prosvetne zveze dr. Franci Zwitter, ki se je udeležil občnega zbora

in je v kratkem nagovoru nakazal naloge prosvetnega dela v krajevnem društvu in na vasi sploh. Poseben poudarek je dal skrbi za razširitev slovenske knjige v sleherni vas in zadnjo našo družino, kjer bo posebno mladina tista, ki bo rada segala po lepem in poučnem branju. Zato bo društvo v bližnji bodočnosti na novo uredilo tudi svojo knjižnico, ki bo z rednim izposojevanjem knjig omogočila dostop do slovenske literature tudi tistim, ki si vsled slabšega finančnega položaja ne morejo nabaviti lastnih knjig.

Odbor — razen malih sprememb so bili ponovno izvoljeni dosedanja prosvetalaši — je obljubil, da bo ob podpori vsega članstva skušal v bodoče dati društveni dejavnosti nov polet, da bomo ob prihodnjem občnem zboru lahko tudi naše društvo šteli med tiste, ki se z rednim delom neumorno trudijo za kulturni procvit na vasi, za ohranitev slovenske prosvete in slovenske govorice na Koroškem.

**Velika požarna škoda
na Koroškem**

V noči od sobote na nedejo sta se primerili na Koroškem dve požarni katastrofi, ki sta povzročili veliko škodo na imetju. Zvečer je izbruhnil požar pri p. d. Rajnekarju v Ročji vasi, občina Važenberk. Gospodarsko poslopje je pogorelo do tal. Zgorele so tudi zaloge, kakor okoli 6000 kilogramov detelje, 6000 kilogramov slame, 3000 kilogramov žita, 400 kilogramov umetnega gnojila, gospodarski stroji in orodje. Vse požarne brambe iz okolice in poklicna požarna bramba iz Celovca so prispele ter se jim je posrečilo, da so preprečile razširitev ognja na stanovanjsko poslopje in druge objekte. Nastalo škodo cenijo na 900.000 šilingov.

Po polnoči pa je zgorelo gospodarsko poslopje pri posestniku Karlu Ortnerju v Rottendorfu pri Glaneggju. Tukaj so zgorele vse zaloge krme, gospodarski stroji in orodje. V tem primeru požarne katastrofe cenijo škodo na okoli 400.000 šilingov, kar pomeni, da je ogenj povzročil v eni noči občutno škodo 1,3 milijona šilingov.

Konj se je splašil

Na mostu čez potok Bistrice v Dobu se je minuli petek primerila prometna nezgoda. Franc Kainbacher je s konjsko vprego vozil v smeri Žvabeka proti Pliberku. Pri mostu v Dobu ga je prehitel neki traktor. Kmalu nato pa je privozil neki avto z zvočnikom, ki je glasno zahteval, naj se traktorist izogne. Zaradi hrupa se je konj splašil in je potisnil voz zadensko, pri čemer je strmoglavil z vozom in voznikom vred kakih pet metrov čez cestno brežino. Na srečo je bil voznik lažje poškodovan in tudi konj je utrpel samo oddrgnjenost kože, dočim je bil voz precej poškodovan.

Kratke vesti iz Koroške

Težka prometna nesreča se je minuli teden primerila pri Velikovcu. Trgovski potnik Karl Pogatschnig iz Neumarkta na Štajerskem je vozil s svojim osebnim avtom v smeri iz Sinče vasi proti Velikovcu. Po nesreči je zavozil v neko drevo v drevoredu, pri čemer je zadobil težke poškodbe, takrat še neugotovljene stopnje. Težko poškodovana je bila tudi Rozina Smertnik, lažje pa Marija Janschek, ki sta se prav tako nahajali v avtomobilu. Pogatschniga in Smertnikovo so morali po prvi zdravniški pomoči prepeljati v bolnišnico v Celovec. Močno poškodovan je bil tudi avto.

V novi razredni loteriji lahko zadenete toliko denarja, da se za Vas res prične novo življenje. Že z najmanjšim deležem, torej z eno osminko srečke, je mogoče zadeti četrto milijona. Takšne vsote je pač težko prisluziti — takšne vsote pa se dajo zadeti. Mogoče je Vam usoda dobrohotno smehljala, samo dati ji morate možnost za to. Naročite tedaj Vašo srečko pri »Glücksstelle Mihalovits«, Wien 1., Wipflingerstrasse 21 »An der Hohen Brücke«.

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

Slovensko prosvetno društvo v Malošah vabi na

kulturno prireditev

na velikonočni ponedeljek, s pričetkom ob 19. uri v kinodvorani.

Poleg domačih pevcev bo nastopil tudi Gorenjski kvartet.

Po prireditvi prosta zabava.

**Izseljenci bodo imeli svoj
občni zbor**

Deset let mineva od takrat, ko so se naše po nacistih nasilno izseljene družine po večletnem pregnanstvu spet vračale na svoje domove. Prav tako dolgo traja tudi njihova borba za priznanje pravic, ki jim gredo kot žrtvam nacističnega nasilja. Da so do danes dosegli vsaj delno popravilo utrpele gmotne škode, se imajo v prvi vrsti zahvaliti svoji organizaciji Zvezi slovenskih izseljencev. Zato so se tudi vsako leto na njen poziv v lepem številu zbirali na občnih zbore in spominskih prireditvah ter tako dajali izraza svoji odločnosti, da hočejo vztrajati v svojih upravičenih zahtevah, ki so v glavnem usmerjene v priznanje izseljenstva za pripor, kar pomeni, da imajo tudi izseljenci pravico do uradnega potrdila (Amtsbescheinigung) in priporniške odškodnine (Haftentschädigung).

Kakor smo izvedeli, bo imela Zveza slovenskih izseljencev tudi letos svoj občni zbor na spominski dan izselitve, v četrtek, dne 14. aprila, in sicer v dvorani IV celovške Delavske zbornice.

Vernberk

V ženskem samostanu v Vernberku so minuli teden razkrinkali premetenega in predrznega sleparja. V samostan se je pripeljal z osebnim avtomobilom in šoferjem mlad človek, oblečen v haljo trapistovskega patra. Mož se je nunam predstavil kot »pater Gammelberg«, ki prihaja v vlogi papeževga vizitatorja samostanov. Redovne sestre so »visokega dostojanstvenika« iz Rima sprejele z vsem spoštovanjem in si štele v čast, da jih je obiskal papežev odposlanec. Ko se je pater od svojega potovanja odpočil, so mu sestre razkazale samostan, nato so pa šle k njemu k spovedi. Zjutraj je imel »pater« v samostanski kapelici ostro pridigo, v kateri je zahteval najstrožje premagovanje, posebno kar tiče uživanja mesnih jedil. Nato je bral mašo in mrmral predse, da nihče ni zaslužil njegovega pomanjkljivega znanja latinščine. Po maši je delil obhajilo, pri čemer je postal nekaterim sestram sumljivo, ker »patrove« geste pri tem opravilu niso bile takšne, kakor je običajno. Pri maši navzočemu generalnemu vikarju iz Celovca se patrovi obredi tudi niso zdeli popolnoma v redu.

Toda šele potem, ko so sestre servirale običajno nedeljsko pečenko in se je gost hlastno vrgel na svinjsko meso, kljub svoji odklonilni pridigi in še posebej, da je trapistom prepovedano uživanje svinjskega mesa, so začeli sumiti, da gre za prefrigano potegavščino. Toda še si ga niso upali perlustrirati ter so zelo previdno poklicali orožnike, da so ga legitimirali. Iz-

VINO? — PELIKAN!

kazalo se je najprej, da je imel dokumente v redu. Šele ko ga je generalni vikar spraševal nekaj o samostanskem redu in liturgiji, je pokazal toliko neznanja, da so prepoznali njegovo sleparstvo.

Pevdo-patra so s šoferjem vred zaprli. Dognali so, da je njegovo pravo ime Ludovik Krätsch ter da je bil prej artist in gledališki igravec. V svoji vlogi kot inspektor samostanov, ki jo je moral vseskozi dobro igrati, je prepotoval lepe predele sveta v Italiji, Španiji, Franciji, Nemčiji in Avstriji, kjer se je na primer na Dunaju zadrževal sprejet z vsemi častmi in dobro potrežbo tri dni v nekem jezuitskem kolegiju.

Ludovika Krätscha so pridržali v zaporu, šoferja pa so izpustili. Šofer je bil najbolj prizadet, ker mu je njegov »gospod pater« ostal dožan ves zaslužek v znesku 35.000 šilingov. Šofer je tudi povedal, da je »visoki samostanski dostojanstvenik« vizitiral okoli dvajset samostanov, kjer so mu povsod stregli kakor malemu bogu z izdatno prehrano, bencinom za vožnjo in denarjem.

Slovensko prosvetno društvo „ZVEZDA“ v Hodišah

bo proslavilo

50-letnico obstoja

s posebno prireditvijo na velikonočni ponedeljek, dne 11. aprila 1955.

Prireditev bo v gostilni pri Brücklerju na Plašišču pri Hodišah s pričetkom ob 14.30 uri.

Sodelovali bodo: Gorenjski kvartet

ter pevec solista Danica Filipič in France Koren

pevski zbor »Leonhardsgilde«

društveni pevski zbori iz Kotmare vasi, Škofič, Bilčovsa, Loge vasi in Hodiš.

Po prireditvi prosta zabava

Podravlje — srčna zadeva našega ljudstva

(Nadaljevanje s 3. strani)

je dvorana prisluhnila ubrano zapeti pesmi Radovana Gobca »Tam na vrtu«, narodni v priredbi Pavleta Kernjaka »Ura štiri je odbila« in narodni »Vrtec ogradi la bodem« v Kuharjevi priredbi.

Pred zaključkom prireditve je spregovoril še zbornični svetnik Janko Ogris iz Bilčovsa. Spomnil je na čas pred poldrugim letom, ko smo z zanosom odpravljali našo kmetijsko šolo v Podravljah, a vseeno še nekoliko z bojaznijo zrl v bodočnost ob zastavljanju prve brazde. Danes pa vidimo uspehe in sadove svojih prizadevanj, ki bodo v prid ne le gojencem samim, marveč vsemu našemu ljudstvu in napredku v njegovem gospodarstvu. Učencem in učiteljskemu zboru lahko čestitamo, zlasti pa še prvim absolventom obeh letnikov, ki bodo v teh dneh po uspešno opravljenih izpitih pričeli na svojih domačih uveljavljati znanje, ki so si ga pridobili z marljivostjo v teku smotrnega strokovnega šolanja. O poteku zaključne prireditve pa je tov. Ogris dejal, da je živ primer, kako se strokovna izobrazba v domačem jeziku koristno prepleta in povezuje tudi s kulturnoprosvetnim udejstvovanjem gojencev, ki so s svojim nastopom pokazali smisel in svojo ljubezen do domače slovenske pesmi in slovenske besede, čeprav so skušajo nekateri nestrpnosti v deželi še vedno odriivati in ji odrekati pravico do enakopravne veljave v sožitju obeh narodov na Koroškem. Na prizadevno delo našega kmečkega naraščaja smo lahko ponosni, je dejal, ker prispeva k utrjevanju ljubez-

ni do rodne domovine v državi, v kateri živimo. Taka mladina je porok, da bo, podkovana z znanjem in prežeta z ljubeznijo do svoje domače zemlje, z ustvarjalnim delom pomagala graditi in izpopolnjevati gospodarsko in kulturno življenje našega ljudstva.

Napredni, miroljubni duh, ki preveva učence in učitelje ter vodstvo kmetijske šole v Podravljah, se je ob koncu prireditve še enkrat manifestiral v občuteno in zanosno zapeti in recitirani Prešernovi »Zdravljici« s poudarkom na dandanes bolj kot kdajkoli aktualnih verzih:

Žive naj vsi narodi,
 ki hrepene dočakat dan,
 da, koder sonce hodi,
 prepri iz sveta bo pregnan,
 da mejak
 prost bo vsak,
 ne vrag, le sosed bo mejak!

Podraveljska kmetijska šola je življenjska potreba in hkrati srčna zadeva našega podeželja. To je pokazala tudi nedeljska zaključna prireditev, ki je združila nepričakovano veliko ljudi iz vseh naših krajev v želji, da se skupno z vodstvom šole ter s prvimi 10 absolventi in nadaljnjimi 17 gojenci, ki končujejo prvi letnik, vesele doseženih uspehov. Vsem pa je bilo tudi v veliko zadoščenje, da so slišali ob tej priložnosti iz ust zastopnika deželne glavarja priznanje šole in njenega dosedanjega dela ter obljubo deželne pomoči, o kateri naše ljudstvo pričakuje, da bo ob dobri volji vseh odločujočih in v interesu gospodarskega napredka naših krajev čimprej tudi uresničena.

Zvonček in TROBENTICA

Hudo sta se nekoč sprla zvonček in trobentica. Bilo je to v davnih, davnih časih. Vsak je trdil, da le njemu pripada ime »pomladanski cvet«.

Zato sta se zmenila, da naj ima prednost tisti, ki bo na koncu zime prvi označeval pomlad.

Vsak na svoje sta pod snegom na vse načine tuhtala in razmišljala, kako bosta nastopila brž, ko skopni sneg. Vsak je hotel biti prvi.

Trobentica je bila zelo nestrpna. Jezila se je na sneg, ki ni in ni hotel skopneti. In takoj ko se je smeril in scedil snežni mož zadaj za hišo, ko so sončni žarki ogreli njeno posteljico, se je dvignila. Svojo trobento je naperila proti svetlemu nebu in začela z velikim hrupom:

— Pooo, pooo, po — mlad. Pooo, pooo, po — mlad. —

Prihite! so radovedni metuljčki, krožili okoli nje, se veselili oznanjenja lepe pomladi. Potem pa so rekli: — Lepo trobiš, trobentica, ali to nam je povedal zvonček že pred mnogimi, mnogimi dnevi. —

Trobentica kar ni mogla verjeti. Prisluhnila je in opazovala. Onstran grma je bil v resnici zvonček. Visoko je imel obešen svoj zvon in zvonil, zvonil, da ni bilo ne konca ne kraja... — Booooom, bomm, po-mlad, pomlaad — je zvonil neprestano. Potem pa je še dejal trobentici: — Jaz sem bil prvi. Utrudil sem se že od zvonjenja... — Kar krohotal se je trobentica.

— Kdaj si začel, ko je komaj šele skopnel sneg, — se je jezila trobentica. Spoznala je, da jo je zvonček prehitel. Ni čakal, da bi skopnel sneg. Kar prevrtal je skozi na sonce in začel zvoniti.

Zopet je nastal spor med njima. Zvonček je trdil, da je bil on prvi, trobentica pa mu je očitala prevaro. Prepirla sta se vedno huje, bilo je tako zvonjenje in trobljenje, da se je prebudilo vse naokoli. Za metuljčki so prišli poslušati ta spor še ptički, čebelice, prišle so mravlje, martinčki... Vendar niso mogli odločiti, kdo ima prav.

Prvi? —

Ste prvi vi žarki, ki naznanjate pomlad, ali ste to ptičke, ste rožce, živalce, ki nočete več spat? —

»Prvi sem jaz!« se srček oglašal.

»Krog mene je cvetje, — je petje, so trate... Vse zate, preljuba pomlad.«

Miluška

Tedaj se je izpred bližnjega grma oglašil teloh. Imel je močan glas starega moža. Glava, ki je že bila na pol ovenela, je bila še vedno močna na visokem, debelem stebelu. Tak, močan in velik, star in izkušen se je oglašil v sporu še teloh in dejal:

— Počasi, počasi vidva tamkaj. Jaz sem

Neumna mačica in pametne ptičice

V neki vasi je nekoč živela mačica. Vedno je bila lačna. Morda zato, ker je venomer hodila po svežem gorskem zraku. Morda tudi zato, ker se je potepala od jutra do večera. Naj bo kakor hoče, mačica je stalno imela sijajen tek — za razliko od nekaterih otrok, ki nikoli nočejo jesti.

Nekoč je mačica na svojih pohodih nalletela na drevo in ne da bi sama vedela zakaj, je splezala nanj. Ko je prišla do prvih vej, je na svoje veliko veselje opazila, da je na drevesu gnezdece, polno majhnih ptičic. Pet jih je bilo.

»Glej, glej!« si je rekla lakomna mačica. »Kako krasno kosilce, kako lep zalogaj!«

Uboga ptičja mati se je hudo zbala za svoje potomstvo. Začela je frfotati okrog mačkine glave in divje mahati s krili, da bi prestrašila in pregnala mačko od gnezda. Zavedala se je, da za njene ptičice ni več rešitve in da jih bo mačica kmalu požrla. Lakomna mačica pa je gledala ptičice in tako razmišljala:

»Ptiči so lep zalogaj, a premajhen za moj želodec. Počakala bom, da nekoliko zrastejo, potem pa jih pojem. Imela bom okusno večerjo.«

Nekaj dni pozneje se je mačica vrnila na drevo, da bi pogledala, če so ptičice zrasle in če bi jih že lahko pojedla. Ptičja mati se je tudi tokrat zelo zbala za svoj zarod.

Mačica je pogledala ptičke in na svoje veliko veselje ugotovila, da so nekaj malega zrasle v teh dneh, a da še vedno niso dovolj veliki, da bi se jih izplačalo pojesti. Zategadelj se odloči, da bo še počakala nekaj časa.

Po treh dneh se mačica spet povzpne na drevo, toda spet so se ji ptičice zdele premajhne, čeprav so med tem že nekaj zrasle.

»Hmmm! Hmmm!« je zadovoljno zapredla mačica. »Še dva ali tri dni in ptičice bodo tako velike, da se jih lahko lotim.«

Spet je odšla in se znova vrnila čez tri dni. Med plezanjem na drevo se je zadovoljno oblizovala, veseleč se dobre večerje.

bil prvi, ko ni bilo še žive duše tu na okoli. —

— Res je to, teloh je bil prvi, — je potem potrdil še ves zbor od metuljkov do martičkov.

Zvonček in trobentica sta bila menda hudo, hudo užaljena. Od takrat, kot pravi, jih ni nihče več slišal zvoniti in trobiti.

Ko pa je prišla do gnezda, v njem ni sedelo več pet ptičic, marveč pet odraslih ptic. Krila so jim že toliko zrasla, da jih je mati prejšnji dan naučila letenja. Ko je lakotna mačica priplezala tik gnezda in se pripravila, da skoči na ptiče, je stara ptičica glasno zacvrkotala. Mlade ptice so takoj odfrčale iz gnezda. Razposajeno so zakrožile okrog lakotne mačke, ki je tako neumno zapravila dobro in slastno večerjo.

ZAJČEK na luni

V davnih časih so v nekem gozdu živeli: šakal, opica, vidra in zajec. Bili so znani po svoji pameti in dobroti.

Nekoč pride v ta gozd nek starček.

»Dober dan, šakal!« je dejal starček šakalu, ki je sedel ob cesti. »Usmili se me, ves dan nisem ničesar jedel, daj mi kaj.«

»Prav rad. Danes sem imel obilen lov. Ostalo mi je še dosti mesa. Takoj ti ga prinesem iz brloga.«

»Ne, hvala, mesa ne jem,« je odvrnil starček in šel dalje v gozd. Ob potoku je srečal vidro.

»Dober dan, vidra,« je dejal starček. »Usmili se me, ves dan hodim in nisem še ničesar užil. Daj mi kaj.«

»Takoj,« je rekla vidra, se potopila in izvlekla iz vode ribo.

»Ne, hvala, rib ne jem.«

»Potem ti nimam kaj dati,« je rekla vidra in odplavala.

Starček je šel dalje. Srečal je opico.

»Dober dan, opica,« je rekel, »utrujen sem in lačen, daj mi kaj.«

Za bistre glave

Mati je poslala sina po vodo in mu je dala dva vrča, trilitrskega in petlitrškega. Preden je šel, mu je rekla, da potrebuje točno dva litra vode in da je skupno ne sme prinesiti ne več ne manj ko sedem litrov. Prepovedala mu je tudi, da bi uporabljal kako drugo posodo, razen tistih dveh, ki mu jih je dala.

Sin je šel k studencu, malo je ob njem posedel, pa se je končno spomnil, kako lahko dobro opravi naročilo. In res je prinesel materi točno sedem litrov vode in je uporabil samo vrča, ki mu jih je dala, preden je šel.

Če niste pogodili, kako je to opravil, preberite: najprej je napolnil petlitrški vrč, iz njega je nato zlil vodo v trilitrški vrč. Ko je le tega napolnil, je ostalo v petlitrškem loncu še dva litra vode. Iz trilitrskega lonca je zlil vodo in nalil vanjo preostala dva litra vode iz petlitrškega vrča. Petlitrškega je pa še enkrat napolnil in tako nesel domov točno sedem litrov vode.

Opica mu ponudi nekaj fig.

»Ne, hvala, sadja ne jem,« je odvrnil starček.

»Potem ti nimam kaj dati,« je rekla opica in odskakljala.

Starček je šel dalje. Srečal je zajčka.

»Dober dan, zajček,« je začel. »Daj mi kaj, ves dan hodim in sem lačen.«

»Tukaj imaš veliko zeljno glavo, jej!«

»Zelja ne jem,« je dejal starček.

»Kaj naj ti potem dam, drugega nimam. Veš kaj,« se je domislil. »Zakuri velik ogenj in boš kmalu sit.«

Starček je zakuril velik ogenj. Ko je bila žerjavica rdeča ko kri, je zajček skočil na njo. »Če ne ješ trave, boš jedel pečene- ga zajca!« je še zavpil.

Toda za čudo: ni čutil nobenih bolečin, nobenih opeklin. »Kaj to pomeni? Ogenj ni dober, daj še malo drv,« je rekel zajček.

Tedaj se starček spremeni v velikana. Bil je dobri gozdni duh.

»O, dobra žival,« je dejal. »Saj nisem lačen, le skušal sem tvojo dobroto. Brezmejna je. Zato te tudi ogenj ne more uničiti. Vreden si, da te ovekovečim.«

To je rekel in vzel najbližji hrib, ga stisnil, da so se pocedile vse podtalne vode. Nato je vzel največje drevo, ga pomočil vanje in z njim na polni luni narisal zajčkov obraz.

Od takrat lahko vidite na polni luni zajčka.

Ivan Potrč:

6

NA KMETIH

Krčmarica je rekla zdravniku, da se ni bati; da so oni, zdravnik, preveč rdeči in okrogli, ter je na moč zaskrbljeno povprašala:

»Kaj se res ne da nič več pomagati? Ga ne bi vzeli v bolnico?«

Zdravnik se je potrepal po žepih in plačal, preden pa sem pogel kobilo, sem vseeno videl, čeprav sem sedel spredaj, kako je skomignil z rameni, in slišal, kako je na pol po nemško povedal:

»Gospa Ploj, Sache, die ist zu spät, ist zu spät. Das ganze System ist wie ein Zement geworden.« Črevesje si je zacementiral. Kdo mu bo posodil čreva?

Napravil sem se, ko da ga ne slišim, ko da ga ne razumem, ter jel vlačiti vajeti, kobila je začela prestopicati.

V mestu sem kupil zdravila, nekakšno čisto vodicco, in jih zanesel Toplekovim. Tega, kar sem slišal, nisem povedal; kajti pozneje se je to zgodilo. Ali zgodilo se je

* Vsa reč je zakasnela, prekasno je. Vse je zacementirano.

takrat, ko ne bi smel o tem besede ziniti, pa sem zinitil. Viš, zdaj vem, zakaj sem danes tu... —

Hedl je zaklel. Zbal sem se, da bo nehal s pripovedjo. Znenada pa je položil obe roki pod glavo, se zazrl v strop in znova počasi začel.

— Poslej skoraj ni bilo več, da ne bi bil pri Toplekovih in da ne bi tam kaj pomagal. Reči morem, da sem rad hodil tja na delo, nekaj zaradi doma, zavoljo Štrafele in Lizike, nekaj pa tudi zato, ker sem začutil, kako sem pri njih zaželen, tako pri Toplečki, ki me je dan za dnem vabila, kakor pri Topleku.

Ženska je hodila okoli mene, postavala s prekrižanimi rokami na prsih, tarnala in govorila.

»Jezusna, Južek, kaj bi pri nas začeli, če bi tebe ne bilo pri hramu. Da se le malo moškega zasuje okoli hrama, pa je precej delo opravljeno; me ženske ne bi same nikamor prilezle. To je lahko Hedlca srečna, da ima tako pridnega otroka; tudi Francel, bog mu daj dobro na onem svetu, je bil priden za delo. Jezusna, lahko bi še živeli...!«

Kalal sem drva in klepal, pripravljal voz za oranje ali nakašal pred hišo tratnico za svinje in ves čas čutil kako hodijo Toplečkine oči za mano. Čeprav mi je dobro delo, da me kdo hvali, se le nisem mogel znebiti nekam sitnega vtisa, da se me ogleduje; preveč je venomer postavala

okoli mene. Lahko pa se mi je tako zadelo. Toplek se je dvignil zvečer, po večerji, preden sem odšel, in me poprosil:

»Južek, pridi še, pridi! Saj ti bomo plačali, nič ti ne bomo ostali dolžni, samo da bi bilo delo opravljeno. Oh, da bi se že izkopal! Nalij si in pij! Zefa, ženske, kaj stojite in čakate? Nalijte mu! Hana!« Razjezil se je, kar položilo ga je nazaj na vzglavje.

Nasmehnil sem se, češ naj vidi, da sem pri volji, a tudi zato, da bi se Toplek pomiril; zatem sem hitro izpil, čeprav me je minila volja do pijače, če sem gledal bolnika.

»Jezusna, saj bo prišel,« je odgovorila Toplečka za mene in se cela obrnila, da me je bolje videla. »Kaj bi me, ženske, brez njega, Jezusna!«

Stari v postelji je začel pihati, ko da bi se hotel izkašljati ali ko da bi hotel zadihati; Hana je vstala, zmetala posodo v posodo in se obregnila.

»Bo že prišel, kaj bi toliko jokali. Ali ne, Južek?« Butnila me je, ko je šla s posodo mimo in se zasmejala. Obnašala se je ko mlada razposajena gospodinja.

Tako sem po večerih hodil domov, včasih je bilo že precej v noč, in začel mi sliti na Toplekovo smrt. Zacementiral se je, mi je hodilo samo od sebe po glavi. Enako, sama od sebe, se je vzela od nekod tudi misel na Toplekovo kmetijo — da se nikdar ne bi! Starega bo vzelo, raje

danes ko jutri, zacementiral se je, grunt pa bo ostal. Dà, kaj bo z gruntom, me je znenada neznanosko zaskrbelo. Kaj bodo storile ženske?

Ustavil sem se pred potokom, si prižgal cigareto, stopil na brv, se sredi brvi prijel za ograjo; zaslišal sem vodo, ki je spodaj pod nizkimi mostnicami nekam hitela, vzel cigareto iz ust in začel pljuvati v vodo.

Zmislil sem se na Tuniko, toda to misel sem, sam ne vem zakaj, naglo pregnal. Tunika je bila še cel otrok, komajda je končala šolo. Ali se bo Toplečka znova omožila? Ženska se mi je zdela premlada, da bi predala grunt. A tudi komu bi ga naj predala? Haniki? Tudi Hanika, prvi otrok, je bila premlada za možiteva, čeprav je bila kakšne dve leti starejša od Tunike. Nanjo, na Hano, se nisem pravzaprav nikoli zmislil. Tudi zdaj sem pregnal tako misel. Nisem mogel misliti nanjo, ne bi se mi zdelo prav, že zavoljo Tunike ne. Hana je bila tudi prevelika prijateljica z našima dvema, z Marico in z Olgo. Razvedelo bi se in sestro bi se smejali, od jutra do večera bi se režali in se hihitali. Skratka, vse skupaj je bila na mile viže zamotana klobka. Ali o nečem sem si bil na trdnem, ko sem potem odločil z brvi vodo v jarek in zakrival v mesec, ki se je potegnil za mano proti hiši, da bo na oni strani jarka grunt in da ženske ne bodo mogle same, brez moškega.

Dojenčkova hrana

Za prehrano dojenčka uporabljamo, če je le mogoče, prednostno mleko, to je mleko zdravih krav, ki se vzrejajo v čistih hlevih. Važna je pred vsem čistoča. Mleko je treba precdediti, prekuhati (3 minute) in hitro ohladiti ter postaviti na hladen prostor. Med hlajenjem se mora mleko mešati, da se ne naredi smetana. V poletnih mesecih mora biti posoda z mlekom pod tekočo vodo ali pa se mora voda večkrat menjati. Mleko imejmo pokrito, da ga zavarujemo pred prahom in mrčesom.

Pri pripravljanju dojenčkove hrane ni važno samo to, da je čista posoda, v kateri se kuha, temveč mora biti čista tudi oseba, ki hrano pripravlja, kajti vsaka nečistoča lahko povzroči pri dojenčku težke prebavne motnje.

Za pripravljanje otroške hrane moramo imeti vedno isto posodo, ki jo pred upo-

večja in to nekoliko pod sredino cuclja, tako, da otroku ne lije hrana v grlo. Odprtina je dovolj velika, če hrana pri pravilno nagnjeni steklenici iz cuclja kaplja. Cucelj naj bo vsak dan prekuhan.

Pripravljen hrano za dojenčka pogrejemo v steklenički in to v vroči vodi. Nikoli ne dajemo mleka v posodo in ga grejemo na ognju. Hrana mora biti prijetno topla. Steklenico držimo pri hranjenju malo poševno, tako da je vrat steklenice vedno poln. Pri slabi držbi požira otrok zrak, kar ga prehitro nasiti in povzroča bruhanje.

Dojenčkovo hrano pripravimo zjutraj za ves dan. Najbolje je, da imamo toliko steklenic, kolikor je obrokov (torej šest). Ko je hrana skuhan in ohlajena, jo razdelimo po steklenicah s pripadajočimi obroki, pokrijemo ter postavimo na hladen prostor.

Za slabotne otroke in nedonošenčke uporabljamo namesto kravjega mleka mleko v prahu, kar je zelo važno v vročih mesecih, ker se kravje mleko hitreje skisa, zlasti če nimamo hladilnih naprav.

Za kuhanje otroške hrane moramo imeti vedno pripravljeno prekuhano vodo (voda naj vre 10 minut). Določene količine sladkorja in mleka kuhamo tri minute, ohladimo ter mešamo z vodo, močnato zakuho ali z riževim sluzom. Namesto vode lahko vzamemo lahen kamiličen čaj, kateremu dodamo nekaj zrn janeža, ker je to odlično sredstvo proti vetrovom.

Kovčki, aktovke, ročne torbice in rokavice

pri LEDERWAREN

Marketz & Sereinigg

KLAGENFURT — CELOVEC, Paradeisergasse 7

rabo vsaj dobro poparimo. Najbolje je seveda, če jo prekuhamo.

Stekleničko po vsaki uporabi splaknemo z mrzlo vodo, umijemo s ščetko ter vročo milnico in dobro izperemo z vročo vodo. Tako umito steklenico obrnemo na čisto krpo, da se voda izcedi.

Cucelj naj bo zaradi čiščenja enostaven. Držimo ga v pokritem, čistim kozarcu. Odprtino na njem napravimo po potrebi. Pri tekoči hrani je manjša, pri gostejši

Kuharski recepti

Milanski špageti

$\frac{1}{4}$ kg špagetov, slana voda, 5 dkg surovega masla, 15 dkg paradižnikove mezge ($\frac{1}{8}$ litra), sol, poper, česen, 2 žlici olja, 4 dkg parmezana.

Špagete kuhamo v slani vodi, kuhane prelijemo z mrzlo vodo in dobro ocedimo. Na maslu dušimo paradižnikovo mezo (gosto), ji dodamo seseklanega, na olju prepraženega česna, jo solimo in popramo ter zamešamo vanjo špagete. Serviramo jih s parmezanom.

Sladka jabolčna jed

4 debela jabolka, 4 dkg sladkorja, sok pol limone, 2 beljaka.

Jabolka olupimo in naribamo. Beljaka stepemo v trd sneg, ki mu primešamo sladkor, sesekljano lupinico in sok od limone in vse to stepemo, da postane sneg z vsemi dodatki lepo trd. Nazadnje ga primešamo prav narahlo pripravljenim jabolkom in takoj serviramo.

Vrh klanca sem se ustavil in se ozrl po dolini, ki se je kopala v mesečni noči; lezel sem z očmi in mislijo od hrama do hrama in bil tiho zadovoljen, ko nisem pri nobenem naletel na fanta ali moškega, ki bi mogel priti na Toplekovino. Bila je vojska, bili so Nemci, kar je bilo starejšega, vse je šlo. Znova sem zakrival. Naj se Štrafala obrne v spanju! Takšna kljubetnost se me je lotevala, kljubetnost in razigrano fantovsko veselje.

Tako je bilo, ko je prišla žetev. Leto je bilo sušno in žgoče, dnevi so peli od vročine. Ali ženske so se gnale po njivah, da se je delal veter pod srpi, ko da bi se šle, katera bo prej do zglavnika ali na vratniku. Do južine sta želi naprej naši dve, po južini, ki jo je prinesla Toplečka, pa se je zagnala naprej kmetica sama.

»Južek, nabrusi!« so vpile druga za drugo in me klicale.

Do južine sem še nekam utegnil odnašati snopje na spodnji ogon, kjer sta stari Muršec in Tunika postavljala razstave, zdaj sem komaj dohajal z brušenjem.

Toplečka je tačas, ko sem brusil, zadržala snop in ga odvrnila, napravila novo poveslo, se podprla in me čakala. Potem je dvakrat urezala in rekla:

»Šment, nabrusiš pa!«

»Nabrusi, da samo reže,« me je pohvalila Muršecova kočarka.

»Kakor fant brusi, tako ljubi,« je zini- la Marica.

»Ne meni se no tak o Južeku! Kaj ve, fantič, kaj je ljubljenje!«

To je zini- la Olga — zini- la je, se zasmela in odhitela s srpom naprej po ogonu.

Zardel sem. Za mano je pobirala Tunika snopje, po dva in po dva snopa, ter jih bolj vlačila ko onašala na krajnik.

»Meni že reže ko sam satan!« je rekla Toplečka.

Olga se je zravnila in zavpila:

»Zdaj se vidi, kateri katero ljubi!«

Naglas se je zahihitala.

Če ne bi bila ta Olga ženska in sestra, ne vem, kaj bi storil z njo. Naložil sem si snopov in se pogljal proti krajniku z njimi, vseeno pa sem še vedno slišal Marico, kako je sestra med sekanjem slame in med smehom zatišano povedala:

»Kaj veš, če ga ni že naučila...«

Mislila je Toplečko. Naredil sem se, ko da nisem ničesar slišal.

To sta bili sestri!

Malo pred obedom je zaklicala od hrama Hana. Poklicala je Toplečko.

»Kaj bi rada?« je vprašala kmetica in se jezna zravnila.

»Oče kličejo,« se je oglasilo izza drevja.

Videl sem, kako je ženska z jezo prevzela snop, ga z jezo postavila, zagnala srp vanj, zatem pa z malce težko hojo, a

Za pomlad

Jeza škoduje zdravju in lepoti

Jeza ne pristojta nikomur, najmanj pa ženski, ki naj bi s svojo mirnostjo in uvidnostjo vplivala na okolico in ustvarjala prijetno vzdušje v družini. Notranja harmonija ohrani žensko tudi na zunaj lepo, njen pogled, glas, kretnje in poteze na obrazu pričajo, da zna tudi v kritičnih trenutkih ohraniti svoj mir. In res, življenje bi bilo dosti lažje, če bi se človek toliko ne jezil.

Jeza pravzaprav ni nič drugega kakor nedoslednost volje. V nekaterih primerih je jeza upravičena, po večini pa jo človek sam z lastno voljo privabi. Nekdo je preveč občutljiv, drugi se nagiba k togotnosti, pri tretjem pa se užaljena neči-

mernost vedno razdivja v jezo. K jezi se večkrat pridruži tudi zavist in nekateri ljudje bi se čutili kar prikrajšane, če se ves dan ne bi mogli razjeziti.

Jeza izvira iz mnogih duševnih zmot. Kdor se ji prepusti, sodi slepo in osebno, namesto, da bi bil stvaren. Pogled na rdeč obraz, stisnjene obrvi in divje oči jezne- ga človeka napravi na naš vtis, da ni normalen. Spačen obraz je samo zunanji odraz notranjega stanja. Dejanja, ki jih človek v takem razpoloženju stori, so navadno brez razumske osnove. Šele ko se iztresti, uvidi, da je v jezi zašel predaleč, vendar je že prepozno, ker neumnosti in krivičnih dejanj ne more več izbrisati. Pogosta jeza nam prinaša samo škodo. Človeka, ki za vsako malenkost eksplo- dira, ljudje ne spoštujejo. Kdor se prevečkrat jezi, si s tem samo greni življenje, ne zna si ustvariti resnično objektivnih sodb, ker je vedno tako oseben. Že pri navadnem pogovoru je najprej premagan tisti, ki se jezi, zmago pa odnese, kdor ohrani svojo mirnost.

Dalje škoduje jeza tudi zdravju. Živcem in srcu nalagajo neprestana vznemirjenja preveč dela. Kri plane v glavo in deluje na možganske celice tako, da je izključeno pravilno mišljenje.

V vznemirjenem stanju človek vse pretirava, ustvarja si najbolj čudne predstave. Razbit kozarec vzbudi tak hrup, kot bi bila uničena vsaj kristalna vaza.

Če se človek srdito prepusti, potem ga težko obvlada. Izognemo se ga lahko samo tedaj, če ga že v začetku zadušimo, zato pa je potrebno obvladovanje samega sebe. Boriti se moramo torej proti vzroku jeze. To so togotnost, prevelika občutljivost, muhavost, zavist, ljubosumnost, domišljavost itd. Človek naj se zaveda, da je tudi samega sebe treba vzgajati — težiti mora k čim večji popolnosti. Vedno si mora prigovarjati — z močno voljo se da marsikaj doseči.

Duševna ubranost in trezna presoja sta pogoj za uspehe v življenju.

IV.

Ne morem si pomagati, a tako se je godilo, z mano in okoli mene; tako nana- gloma in strašno je prišlo vse čezme, da mi je še danes živo pred očmi, vse do zadnje betve, ko da bi se včerajšnji dan ali zdaj, tu pred mano, godilo.

Naenkrat me je mučilo to, kar me ni poprej nikoli trpilo, naenkrat sem videl to, česar nisem poprej nikdar opazil ali videl, komaj da sem tam pa tam kaj ujel, a je šlo po navadi vse mimo, ko da bi se me nič ne tikalo.

Doma pri hiši sem rastel in doraščal skoraj med samimi ženskami; oče sem zgubil, pokopali so ga, ko še v šolo nisem hodil, tako sva bila s pokojnim bratom edina moška pri hiši in lahko sva videla vse, kar se je po hiši godilo. Kako so se sestre slačile in oblačile, kako so se mati preoblačili; kako so si potegnili oprano, zlikano kiklo čez glavo in kako so začeli spuščati stare, spodnje na pod, obrnjeni pri tem opravilu ves čas proti postelji, s hrptom proti nama s Franciom, ki sva ležala na postelji pri vratih; kako so se ženske spletale in kako so naju z bratom naganjale iz hiše, ko so se umivale ali čapljale, kakor sva midva moška z malce posmeha in z malce zaničevanja temu rekala; tega niso mati nikoli počenjale, začele so s tem sestre.

(Dalje prihodnjič)

voljno odšla. Na vratniku se je ozrla in poklicala Tuniko. Prevezala si je ruto in zagledal sem razžarjen obraz, skoraj bolj črn ko rdeč.

Ne vem zakaj, a to vem, da se mi je zasmilila. Pomiloval sem jo, zavoljo jetični- ka, ki ga je imela doma in je bil njen mož; ta trenutek me je njena nesreča prizadela. Postavil sem se in se zagledal za obema, za Toplečko in za Tuniko, kako sta odhajali.

Čez čas sta se sestri znova smejala, Olgo je kar zvijalo čez pas. Zatem sem slišal Murščko, kako jima je prigovarjala.

»Eh, deklini, sirotica je, kaj pa drugega ko sirotica. Nikar se no toliko ne smeja, nič ne vesta, kaj vaju še čaka.«

Stari Muršec je postavil nogo na snop, prižgal pipo in začel po svoje lamentirati.

»Ej, Južek, to ti je žrebica, takšna bab- nica, žrebica, ti rečem! Enega je že zritala. Varji se ji priti blizu, da te ne doseže in ne useka... Kakšne noge ima, kakšne plohe...!«

Govoril je in ves čas, dokliče je hodil, je pljuval daleč okoli po strnišču.

Opoldne pa — vročina je še huje žgala, da smo si venomer in drug za drugim gasili žejo s pijačo — sem potem videl, ko se je Toplečka sklanjala, samo še tiste plo- he. Bili so močni, rdeči in tja pod kiklo neznansko odebeleni.

Predvigredno setvijo:

Kako bomo gnojili

Ozime: Kdor je v jeseni izdatno gnojil s thomasovo moko in kalijevo soljo, naj gnoji — seveda odvisno od prezimljenja s 100—200 kg nitramoncala.

Kdor je ozimni rži in pšenici v jeseni gnojil samo s hlevskim gnojem, naj gnoji spomladi brezpogojno z najmanj 400 kg superfosfata in 200 kg kalijeve soli. Tako je treba tudi gnojiti, če je hlevski gnoj dobila že predhodnica.

Kdor pa ni gnojil ne z umetnimi gnojili in ne s hlevskim gnojem, mora spomladi gnojiti: vsaj 400 kg superfosfata, 200 kg kalijeve soli in 150 kg nitramoncala.

Jarine: Kdor ne bo gnojil s hlevskim gnojem, naj gnoji z najmanj 400 kg superfosfata, 250 kg kalijeve soli in 150 kg nitramoncala.

Kdor pa bo gnojil s hlevskim gnojem, naj da poleg tega pred brananjem še 400 kg superfosfata in 250 kg kalijeve soli.

Krompir: Kdor je v jeseni izdatno gnojil s thomasovo moko in kalijevo soljo, naj da sedaj spomladi okoli 200 q hlevskega gnoja, ko pa bo prišel krompir iz zemlje, pa še ca 100 kg nitramoncala.

Kdor pa bo dalj umetna gnojila šele sedaj vigredi, naj da poleg hlevskega gnoja pred brano 500 kg superfosfata in 300 kg patentkalija, ko pa bo prišel krompir iz zemlje, pa še ca 100 kg nitramoncala.

Podobno je treba gnojiti tudi pesi.

Travniki in pašniki: Kdor v jeseni ni gnojil ne s hlevskim gnojem in ni dal v izdatni meri thomasove moke in kalijeve

soli, naj da takoj (v ravnini lahko na sneg) 500 kg thomasove moke. Ako pa to ni mogoče, naj da 500 kg superfosfata. Tako h thomasovi moki kakor tudi v primeru gnojenja s superfosfatom je treba dodati še 250 kg kalijeve soli in 150 kg nitramoncala.

Lucerna in detelja: Kdor ni dal v jeseni thomasovo moko, naj da sedaj 500 kg

thomasove moke ali superfosfata in 300 kg kalijeve soli.

Ozimne krmne mešanice: Daj 150—200 kg nitramoncala.

Zgornje mere veljajo za površino 1 ha. Mere za kalifosfatno gnojenje so najnižje in jih lahko prekoračimo. Z nitramoncalom pa gnojimo po potrebi, kakor bo zahtevala rastlina.

Nekaj o rezanju krompirja

Letos je semenski krompir drag in ga tudi primanjkuje. Kljub temu bi bilo prav, da bi tudi kmetovalci, ki jim je lani krompir očitno odpovedal, dokupili vsaj kakšnih 30 %, ki jih potrebujejo za saditev. Ob sajenju domačega izrojenega krompirja se bo v teh primerih namreč zgodilo, da letos pridelka krompirja spet ne bo. Dokup priznanega semenskega krompirja — predvsem zgodnjih sort, ki so lani odpovedale — je zato v teh primerih neobhodno potreben, prvič, da si zagotovimo vsaj kolikor toliko dober pridelek, drugič pa, da pridemo do boljšega semenja, kakor ga imamo sedaj.

Zaradi pomanjkanja semenja letos tudi glede debelosti gomoljev ne bomo preveč izbirični. Ponovila se bo tudi stara, v zadnjih letih nekoliko opuščena navada, da bomo gomolje rezali. Čeprav je treba rezanje gomoljev na splošno odklanjati, se ga bo letos pri debelih gomoljih vendarle treba poslužiti. Toda glejmo, da bomo rezali pravilno. Nikakor ne na tri ali štiri dele, temveč samo na polovico. Na več delov narezan krompir ima samo malo očesc in more vsled tega tudi samo slabo obrodit. Poleg tega razmeroma velika ranjena oz. odprta površina rezanih gomoljev lahko povzroči gnitje v zemlji posebno še takrat, če krompir prezgodaj sadimo ali pa če po sajenju nastopi hladno vreme.

Rezanje krompirja na polovico izvedemo lahko na dva načina. Običajno prerežemo debele gomolje počez. Oni del gomolja, ki je bil priraščen (popok), uporabimo za krmljenje, dočim nasprotni del (ki ima obilo očesc) porabimo za sajenje. Letos debelega krompirja počez ne bomo rezali, temveč ga bomo po dolgem, da bomo lahko posadili oba dela. Po novejših

izkušnjah priporočajo takozvano mostičkanje krompirja, to je rez po dolgem, ki gre od vrhnjih očesc tik do popka. Vsled 1—2 cm pred popkom prekinjeno rez ostaneta obe polovici med seboj povezani, in se na njih hitreje stvori zaželjena kožica, ki preprečuje naselitev glivic na ranah in gnitje gomoljev.

Kakor priporočajo, je treba to rezanje izvršiti kake štiri tedne pred saditvijo. Tik pred saditvijo zadnji spojeni del polovic razčesemo in jih ločeno posadimo. Narezani krompir sadimo tako, da gleda jo včas navzgor.

Pazimo na krompir, ki ga predkalimo

Krompir, ki je sedaj na svetlem predkaljenju, potrebuje enakomerne toplote in svetlobe. Zato je treba gomolje večkrat predjati, da se povsod lahko razvijejo dobri kaliči. Štirinajst dni pred sajenjem pa je treba pričeti z utrjevanjem predkaljenih gomoljev. Začeti moramo z rednim zračenjem prostora, kjer predkalimo krompir. Na svetlem predkaljeni krompir bomo sadili, ko so kaliči postali temnozeleni oz. violetni ter dosegli dolžino 2 do 4 cm.

Ker je predkaljenje krompirja in njegovo sajenje povezano z višjimi stroški, je seveda treba gledati, da tudi drugače ustvarimo pogoje za visok pridelek. Poleg izdatnega gnojenja je odločilna tudi velikost semenskih gomoljev. Posamič bomo v jamce pokladali le 50 do 70 gramov težke gomolje. Lažje gomolje, ki tehtajo manj kot 30 gramov, je treba pokladati po dva v eno jamico.

Kakor že splošno, tako tudi predkaljeni krompir ni priporočljivo saditi prej, preden zemlja ni dosegla toplote 8° C.

Katero sorto ječmena ali ovsa

Koroški poskusi v letu 1954 so na poskuševališčih Litzlhof, Drauhofen, Vernberg, Podravlje, St. Donat in Höfl pri Brežah dali po hektarju naslednje donose:

Jari ječmen	Litzlhof	Vernberg
Haisa	25,8	40,8
Vollkorn	25,4	29,6
Isaria	23,1	32,5
Loosdorfer Zaya	22,3	28,7
Bayern	20,5	—

Donosi v Podravljah so bili doseženi ob gnojenju 500 kg thomasove moke, 300 kg ka-

Oves	Drauhofen
Endress weiss	26,5
Avstria weiss	19,8
Flämingstreue	26,3
Goldregen	—

Podravlje	St. Donat	Höfl
34,5	26,4	33,7
38,5	26,7	27,1
34,0	24,0	28,3
38,0	25,0	25,6
23,6	23,3	25,6

lijeve soli in 400 kg nitramoncala (v obrokah) po hektarju.

Venberg	Podravlje	St. Donat
32,5	27,0	—
42,3	29,0	33,3
44,1	33,6	35,5
—	27,0	—

hrano ljudi in dietično krmljenje živine, več pa ne. Od nje ni mnogo krme, zato sejmo raje zgoraj omenjene krmne mešanice. Vem, da se marsikdo repe zelo oklepa, toda čisto po nepotrebnem. Repa kmetovalcu ni prav nič hvaležna za njegovo ljubezen do nje.

Na koncu naj še pripomnim, da nikdar ne smete krmiti živine le s presno krmo, s tem zapravljate beljakovine. Za 15 kg mleka dnevno potrebujete krava le 70 kg krme ogrščice ali krmne rži, le 61 kg rži z grašico ali 50 kg grašjinke ali mešanice stročnic. Da žival to krmo izkoristi, ji pokladaj še suhe krme, sena in slame, da se bo do sitega najedla.

Tako smo prav na hitro skušali pregledati vse važne vire krme, ki stoje na razpolago umnemu kmetovalcu. Seveda nismo mogli omeniti prav vseh, ker to ni bil naš namen, morda smo jih še preveč. Ne bomo namreč rešili vprašanja krme s setvijo številnih vrst krmnih rastlin. Teh je kmalu dovolj. Vsa rešitev vprašanja večjega pridelka krme leži v izdatnem gnojenju. Le kar lepo ostanimo pri lucerni, detelji in nokoti, da pri turščici in krompirju in pesi namesto ajde in repe sejmo strniščne krmne mešanice z obilo stročnic. Sejmo ozimne dosevke, vsem pa dobro postrezimo, dobro jih pognojimo, pa bo krme s polja dovolj. Glavno skrb pa posvetimo naravnemu viru najprimernejše krme, se pravi travnikom in pašnikom, pa bo živina do vrha sita. Ključ do večjega pridelka krme leži torej v izdatnejšem gnojenju, pa nikjer drugje.

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

Slabo zavarovanje — dvojna škoda

II.

K temu primeru zagrešenega preizkega zavarovanja, ki je strica Urbanca tako oškodovalo, da je samo zaradi prevelikega varčevanja pri plačilu premij dobil celo manj, kot je znašalo že tako prenizko zavarovanje, je pripomnil Primož:

»Jaz pa sem svojčas ravno narobe grešil, ko sem zavarovalno odškodnino previsoko zahteval. Mislim sem pač, če plačam malo višje premije, bom pa pozneje, če bi se pripetila kaka nesreča, tudi več dobil! Mogoče bodo stroški za popravilo škode potem višji, ali pa bom poslopja popravil, da bodo res več vredna, saj mi potem ni treba vsega tega naznati zavarovalci.«

»No, no«, se zdaj spet oglasi stari izvedenec Ovčar, »sam pri sebi si pač premišljeval, če za slučaj nesreče malo več dobim kakor se škoda ceni, to nič ne bo kaj hudega. Samo na to nisi mislil, ljubi Primož, da se morajo zavarovalnice braniti proti temu, da ne pridejo v škodo zaradi špekulantov, ki špekulirajo z lažnimi podatki in napovedmi ter tako dosegajo mnogo previsoko odškodnino. Zato imajo v svojih predpisih tudi določbo, ki jim daje v takih preveč hudih slučajih pravico, da od pogodbe lahko odstopijo; in kaj potem, če se pripeti nesreča ravno tedaj? Vprašanje odpovedi ne samo po nesreči, ko vsaka stranka pogodbo za naprej lahko odpove z rekomandiranim pismom, tudi vprašanja drugih odpovedi bom razložil še posebej.«

Seveda tudi zavarovalnica ne more kar brez nadaljnjega odpovedati, če tisto povišanje ni previsoko, ako ni naznanila v enem mesecu zatem, ko je zvedela za stvar, ali pa če zavarovanec ni povsem sam kriv, da je vrednost zavarovane stvari previsoko navil. Na vsak način pa je že zaradi poznejših sitnosti bolj varno, napovedano vrednost zavarovanju namenjenih stvari že prej dobro premisliti; če pozneje vidiš, da si se zmotil, je bolje, da zavarovalnici to čim prej javiš s priporočenim (rekomandiranim) pismom, tako si potem krit, četudi se zavarovalnica ne bi v zadostni meri zmenila za tvojo stvar.

Če je torej zavarovalnica previsoka, ima zavarovalnica na vsak način pravico, da ceni zavarovano poslopje, in sicer lahko samo po krajevni vrednosti (visoko zidana hiša bo na ta način po krajevni vrednosti v mali vasi imela nižjo vrednost kot v velikem kraju), od katere odbijajo potem seveda še obrabo vsled starosti in tako dalje, da ima pri takem bolj strogem postopku tisti, ki je previsoko naviljal vrednost, tudi le škodo.

»Ali se ne zgodi, da ena ali druga zavarovalnica zatisne kako oko?« vpraša skesani Urbanec, »so mar vse tako trde in ravna le po pravilu: kar je zapisano je zapisano?«

Ovčar se namuzne in pravi: Če prideš sam brez vsakega priporočila nekam, kjer te natančno ne poznajo, boš pač bolj slabo naletel s svojo prošnjo, ako pa imaš nekoga, ali več takih, ki tam nekaj pomenijo, bo šlo vsekakor lažje, to razumeš! Jaz na primer sem zavarovan pri zavarovalnici, ki je zavarovala vse, kar ima Zveza slovenskih zadrug, to je vse njene zadruge in vedno več njihovih članov. Razen tega je tam zavarovano tudi članstvo Slovenske prosvetne zveze, kar je vse skupaj nedvomno precejšnja moč. Če se torej moreš sklicevati na kaj takega, je jasno, da ti verjetno ne bodo tako ostro in natančno preštevali kosti, kakor če si sam.

»Vidiš, na to nisem mislil,« pravi Urbanec, »saj sem sam tudi član naše zadruge; človek se pač vedno še kaj novega nauči! Zda bi pa še rad vedel, kako je pri požarnih zavarovanjih z odškodnino stvari, ki zgorijo odnosno se pokvarijo pri požaru v poslopju?«

»Tudi to stoji v pogodbah in v zakonu,« poučuje Ovčar. »Glavno vprašanje bo v tem oziru, če si kaj posebej zavaroval, ali gre samo za skupno škodo.«

O teh in drugih važnih vprašanjih pa prihodnjič več.

Prof. ing. Vinko Sedar:

Izkoristimo slednjo možnost za večji in boljši pridelek krme

(Predavanje na kmetijskem

(11. nadaljevanje in konec)

Konekamp zatrjuje, da je najboljši ozimni krmni posevek seme mnogocvetne ljuljke (Lolium multi flarum). Ta se baje bolje obnese kot grašjinka (Landesberggermenge). Le z dušikom jo moramo obilno pognojiti. Sejejo pa zelo veliko semena mnogocvetne ljuljke, nič manj kot 40 kg na ha. V jeseni v letu setve jo že posejejo na obroke. Spomladi nakosijo do 100 q na ha suhe krme. Nato še enkrat odžene. To pa pustijo, da gre v seme. Tako pridelajo še obilo semena, dovolj za lastne potrebe.

Podsevk i

1. Detelje v žito:

- 6 kg skrižane detelje (Trifolium hybridum) + 6 kg osenice (Mericago lupulina) + 6 kg bele detelje + 6 kg enoletne ljuljke;
- 12 kg črne detelje in 4 kg skrižane detelje. Skrižana detelja (Trifolium hybridum), osenica = (Medicago lupulina), enoletna ljuljka (Lolium westerwoldicum).
- Sladka lupina v rži, sejana 4 tedne pred kosnjo rži, 200 kg semena na ha. Ko rž kosimo, ne smemo poredati lupine.
- Korenje v rži ali v lanu (4 kg na ha). Sejemo ga v vrste poprek čez žitne vrste zgo-

visokošolskem tednu SKZ)

daj spomladi. Izbiraj oranžne sorte, ne sej belih sort. Priporočajo sorto Markgärtner in Nantes.

Strniščni posevki

- Njivskega graha 80 kg + 70 kg jare grašice + 50 kg boba.
 - Njivskega graha 40 kg + grašice 50 kg + peluške 60 kg + poletne ogrščice Liho 15 kg.
 - Sladke lupine 180 kg.
 - Poletne ogrščice „Liho“ 8—10 kg na ha, sejemo 5. do 15. avgusta.
 - Gorjušice 20 kg ali mešanice gorjušice in poletne ogrščice, vsake 10 kg na ha. To mešanico sej šele po 15. avgustu. Pognoji ji obilo z dušikom, da je krma tečnejša. Gorjušica poveča v mleku maščobe za 0,5 %. Ko prične cvesti, jo je treba pokositi ali skisati.
 - Krmni ohrovt presajamo na strnišče. Sadiki si vzgojimo na posebni gredi. Potrebujemo zelo malo semena, komaj 1/4 kg ga zadostuje za cel ha. Ker ga pa presajamo, zahteva precej dela. Izdatno ga pognoji s kalijem in fosforom ter apnom. Sploh apna potrebuje ohrovt zelo veliko.
- Morda se čudite, da nisem omenil repe. Repa ne daje dovolj tečne krme, njo sejemo kar se le dá malo. Kolikor je potrebujemo za pre-

Bevan ostane član laburistične stranke

Po izključitvi vodje levega krila v britanski laburistični stranki Aneurina Bevana iz laburistične parlamentarne frakcije se je predsedstvo laburistične stranke že minuli teden bavilo z vprašanjem, ali je Bevana treba izključiti tudi iz stranke ali ne. Na svoji seji v sredo minulega tedna je predsedstvo stranke

Aneurin Bevan

osnovalo poseben odbor za nalogo, da zasliši Bevana glede na njegove nadaljnje politične načrte in prouči izglede za strankino enotnost v bodoče.

Predvčerajšnjim se je strankino predsedstvo ponovno bavilo z Bevanovo zadevo in potem, ko je Bevan dal zagotovila, da bo odslej spoštoval uradno strankino politiko, odločilo, da Aneurin Bevan ostane član laburistične stranke. Bevanovo izključitev iz parlamentarne

frakcije pa je strankino predsedstvo odobrilo. Odločilno je bilo mnenje strankinega predsednika Clementa Attleeya, ki se je po Bevanovih zagotovilih izjavil proti njegovi izključitvi. K odločitvi pa je doprinesel tudi Bevanov poziv vsem tistim, ki so grozili, da bodo izstopili iz stranke, če bo Bevan izključen, naj čuvajo enotnost stranke in naj se borijo za njeno zmago na bližnjih volitvah.

V političnih krogih cenijo dejstvo, da Bevan ni bil izključen iz britanske laburistične stranke, kot njegovo zmago nad strankinim vodstvom.

Clement Attlee

Klerikalne demonstracije v Belgiji

Zaradi razmeroma malopomembnega znižanja državnih subvencij privatnim konfesionalnim šolam sta belgijski kler in izrazito politična „Katoliška akcija“ v Belgiji v minulih tednih vodili in vedno bolj stopnjevali nezasišano gonjo proti socialistično-liberalni koalicijski vladi in njeni šolski politiki. Prišlo je do pravcarne kulturne vojne, v katero se klerikalni voditelji niso sramovali pritegniti in nahujskati tudi nedoraslo šolsko mladino.

Svoj vrhunec so dosegle demonstracije prejšnji teden, potem ko so katoliški škofje v političnih „pastirskih pismih“ in krščansko socialni politiki na najrazličnejše načine naščuvali svoje pristase proti vladi. Organizirali so šolske štrajke in vzpodbujali gojence konfesionalnih šol k izpadom proti šolarjem, ki obiskujejo državne šole. Tako so nahujskani fantje na poti v šolo ali iz šole jemali čepice in šolske torbice dekletom, ki zahajajo v državne

šole ter jih ponekod celo obmetavali z blatom in jim porezali lase — vse to pa vpricho svojih katoliških „vzgojiteljev“, ki tako početje ne le niso zabranili, marveč so svoje „ovčice“ le še vzpodbujali.

Minulo soboto je bil napovedan s strani razuzdane klerikalne reakcije v Belgiji pohod na Bruselj, ki se je pa izjalovil. Namesto napovedanih „stotisočev katoličanov“ je dejansko skušalo demonstrirati le nekaj desetstisočev zaigranih klerikalcev in nekdanih privržencev razpuščene fašistične organizacije reksistov. Tudi te poskuse pa je belgijska policija taktno in odločno preprečila, tako da je po očitnem neuspehu pohoda na Bruselj voditelj krščansko-socialne stranke Lefevre moral zaključiti demonstracijo.

Da klerikalnim fanatikom Katoliške akcije v Belgiji dejansko ni šlo za vprašanja vzgoje in šol, marveč zgolj za vprašanja oblasti, ki so jim jo pred leti iztrgali iz rok naprednejši sloji belgijskega ljudstva, dokazujejo tudi njihovi pozivi proti plačevanju davkov, na neupoštevanje zakonov itd. ter končno še grožnja, da krščanski socialisti v belgijskem senatu iz protesta proti vladi ne bodo glasovali za pariške sporazume glede Nemčije, ki zares nimajo prav nič skupnega s šolsko politiko vlade.

ŽELIM VZETI V NAJEM zaokroženo gorsko kmetijo v sončni legi, z nekaj gozda, najrajši z vsem živim in mrtvim inventarjem. Najemninu bi plačeval po želji v denarju ali pridelkih. Prevzamem tudi preužitkarja. Posredovalec dobi nagrado. — Ponudbe na upravo lista pod oznako „Gorsko posestvo“.

Rafro

Hladilne omare in hladilne naprave, točilne omare, naprave za sladoled, najboljše pri

JULIUS RIVA

Celovec — Klagenfurt, Rosentalerstraße 17
Brezplačna posvetovanja in načrtovanja

KOLESA

vseh znamk
po ugodnih plačilih
na obroke

Radio Kern

Klagenfurt — Celovec, Burggasse 4

Obloge za pode

v linoleju, gumiju, telonu, donavleju
straguli v največji izbiri — parketni po-
di, gumijasti podi, brušenje podov,
trajne politure podov, sredstva za nego
podov.

SPECIALNA TRGOVINA

Orasch Erben

KLAGENFURT — CELOVEC
8. Malstrasse 5. tel. 56-38

Kaufhaus - Josef Rader

Celovec - Klagenfurt, Kramergasse 8

Nudimo: Znano Hopfgartner - blago, posteljino, perilo, nogavice, puloverje
Zavese vseh vrst od 10. — šilingov navzgor!

Moške in
deške obleke
v največji izbiri
po najnižjih cenah

pri

R. Langerbauer

KLAGENFURT — CELOVEC, Karfreitstrasse 11

Zvočni trak kot priča pri sodišču

V Beljaku se dve sosedji, ki stanujeta v neki novi zgradbi z zelo tankimi stenami, ne razumeta. Ena je bila posebno prepirljiva ter je vedno čakala, da je bila njena sosedja sama v sobi. Nato pa se je postavila k steni ter jo grdo psovala skozi steno. To se je dogajalo pogosto in tako dolgo, dokler ni nekega dne dobila pozivnico k sodišču. Toda, ko je računala, da njena sosedja je namreč moderna žena ter si je nabavila aparat za zvočni trak in je vse žaljive besede posnela in zajela. Pred sodiščem bo tedaj zanimiv proces o žaljenju časti, ker je tožiteljica stavila sodišču na razpolago zvočni trak, na katerem so zajete kaznive psovke. V sodni dvorani bodo pri obravnavi postavili aparat, ga navili ter bo lahko obtoženka s sodnikom

vred slišala svoje nepremišljene besede in bo tudi težko kaj zanikala, ker, kakor je znano, zvočni trak ne laže.

Napotili so se na Anapurno

Štiričlanska nemška nepalska ekspedici-ja 1955 se je odpravila iz Münchena preko Genuje v področje Himalaje, ki je v velikem obsegu še neraziskano. Prvi cilj bavarskih hribolazcev je 7524 metrov visoka Anapurna. Nato nameravajo raziskavati še neznane gorske doline med Nepalom in Tibetom. Novembra meseca pa upajo, da se bodo spet vrnili v München. Vodja odprave je 29-letni trgovec Heinz Steinmetz, ki ga spremlja 28-letni Fritz Lob-bichler, 24-letni Jürgen Wellenkampf in prav tako 24-letni Harald Biller.

Poslovni čas v trgovinah med tednom pred veliko nočjo

Pod predsedstvom gospodarskega referenta koroške deželne vlade, deželnega svetnika Raderja, je bil med zastopniki Zbornice za obrtno gospodarstvo in Zbornice za delavce in nameščence ter Sindikat za privatne nameščence sklenjen naslednji dogovor o poslovnih časih v trgovinah med tednom pred veliko nočjo:

V sredo, dne 6. aprila, bodo trgovine tudi popoldne od 14. do 18. ure odprte. Ta določba velja za mestno področje Velikovec za četrtek, ker so v Velikovecu zaradi tedenskega tržnega dneva trgovine v sredah popoldne odprte. Trgovinskim uslužbenecem, ki bodo ta popoldne zaposleni, pripada po kolektivni pogodbi 50 odstotno doplačilo nadurnega delovnega časa. V soboto pred veliko nočjo morajo

trgovine svoje poslovalnice zapreti ob 16. uri, tako da bodo ta dan trgovine odprte od 8. do 12.30 ure ter od 14. do 16. ure. Varnostni organi bodo pozvani, da bodo posebno pazili na točno upoštevanje tega dogovora.

URADNA OBJAVA

Rok za oddajo davčnih izjav podaljšan

Zvezno ministrstvo za finance razglasa, da je termin za oddajo davčnih izjav za leto 1954 za dohodninski, korporacijski in obrtni davek na splošno do 30. junija 1955 podaljšan.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.30 Začetek oddaje — 5.50 Kmečka oddaja — 6.00 Glasbeni pozdrav — 7.00 Jutranji koncert — 7.55 Marsikaj zvenečega — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Roman za ženo — 10.10 Medigra — 10.15 Šolska oddaja — 10.45 Mali koncert — 11.00 Šolska oddaja — 11.20 Medigra — 11.25 Šolska oddaja — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro namešano — 13.00 Opoldanski koncert — 13.45 Objave — 13.55 Slovenska poročila in objave — 14.25 Specialno za Vas — 15.00 Šolska oddaja — 17.00 Kulturne vesti — 17.30 Popoldanski koncert — 18.00 Radio nasveti — 19.55 Lokalna poročila — 00.05 Nočna oddaja.

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 19.45, 22.00, 00.00.

Sobota, 2. april:

9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 11.20 Za dobro voljo — 14.35 Pozdrav nate — 15.20 Kulturno zrcalo tedna — 15.35 Domači zvoki — 16.20 Kličemo mladino — 17.00 Kako se vam dopade — 18.00 Iz parlamenta — 18.30 Dva koroška pesnika. Zvočna slika za radio. Izvajajo Szentjakobčani (slov.) — 19.40 Šport iz vsega sveta — 20.15 Vesela oddaja.

Nedelja, 3. april:

7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.00 Kmečka oddaja — 11.35 Domači koledar za mesec april — 12.45 Zrcalo gledališča — 13.45 Lovska ura — 14.30 Otroški oder — 15.00 Pozdrav nate — 18.30 Lepa melodije — 18.55 Nedeljski šport — 20.15 Vesela oddaja — 20.45 Potovanje skozi Avstrijo.

Ponedeljek, 4. april:

11.00 Dopoldanski koncert — 14.00 Za našo vas (slov.) — 15.00 Igra kmečka godba — 15.45 Knjižni kotiček — 16.30 Italijanske narodne pesmi — 18.45 Komorna glasba (slov.) — 19.15 Trikrat kralj — 20.05 Tirolski običaji od cvetne nedelje do velike sobote.

Torek, 5. april:

14.00 Zdravniški vedež. Samospevi (slov.) — 15.30 Zabavni koncert — 18.45 Mesec deželne politike — 19.15 Velika šansa — 20.05 Opera.

Sreda, 6. april:

11.00 Heinz Sandauer dirigira svoja dela — 14.00 Koroški zbori pojejo (slov.) — 15.30 Zabavni koncert — 15.45 Otroška ura — 18.45 Za ženo in družino (slov.) — 20.05 Peljemo se s potovalnim uradom.

Četrtek, 7. april:

11.10 Glasba k dnevu — 14.00 S. Santel: Godalni kvartet v A-duru. Izvaja godalni kvartet Rupel (slov.) — 15.45 Kultura in znanost — 16.00 Klavirska glasba — 18.30 Tukaj govori UNESCO — 18.45 Kmečka oddaja — 20.05 Sluša igra.

Petek, 8. april:

14.00 Postne pesmi (slov.) — Od 15.00 do 17.00 Odmor oddaj — 17.00 Glasba starih mojstrov — 18.45 Okno v svet: Kalvarija (slov.) — 20.05 Pasijon.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob nedeljah: 5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci — 6.30 Pregled tiska — 7.10 Jutranji orkestralni spored — 7.30 Gospodinski nasveti — 7.40 Zabavna glasba — 11.00 Radijski koledar — 12.00 Kmetijski nasveti ali kmetijska univerza — 12.45 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 14.10 Melodije za razvedrilo — 15.15 Lahka glasba — 16.10 Utrinki iz literature — 16.30 Zeleli ste — poslušajte! — 19.00 Radijski dnevnik — 23.00 Oddaja za tujino.

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 2. april:

11.15 Pisan drobiž za pionirje — 12.10 Pohorski fantje pojo in igrajo — 13.00 Okno v svet — 14.10 Zabavne melodije — 17.10 Glasbene uganke — 18.00 Jezikovni pogovori — 18.15 Pesmi za naše male — 18.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 20.00 Pisan sobotni večer.

Nedelja, 3. april:

8.15 „Za prijetno nedeljsko jutro“ — 9.00 Otroška predstava — 9.35 Sprehod po starem Dunaju — 10.00 Družinski pogovori — 12.10 Slovenske narodne — 13.00 Pol ure za našo vas — 13.30 Zeleli ste — poslušajte — 16.00 Zaprle ste z nami — 16.30 30 let pod zemljo — 16.50 Vesela slovenske pesmi — 20.00 Večerni operni koncert — 21.00 Kulturni razgledi.

Ponedeljek, 4. april:

11.15 Šolska ura za višjo stopnjo — 13.30 Dela jugoslovanskih skladateljev — 14.30 Nove knjige — 15.30 Šolska ura za nižjo stopnjo — 16.30 Zdravstveni nasveti — 18.45 Partizanski pozdravi — 20.00 Kulturni pregled.

Torek, 5. april:

11.15 Cicibanom dober dan — 12.10 20 minut z Veselimi godci — 13.30 Glasbeni mozaik — 14.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 18.15 Slovenske narodne pesmi — 18.30 Športni tednik — 20.10 Koncert pianista Marjana Lipovška — 20.30 Radijska igra.

Sreda, 6. april:

11.15 Šolska ura za nižjo stopnjo — 11.45 Slovenske narodne pesmi — 13.30 Z glasbo v dobro voljo — 15.15 Mladinski zbori pojo — 15.30 Šolska ura za višjo stopnjo — 16.30 Modni kotiček — 20.00 Opera v treh dejanjih: Falstaff.

Četrtek, 7. april:

11.15 Za mlade pevce in godce — 12.10 Slovenske narodne in umetne pesmi — 14.30 Ljudsko-prosvetni obzornik — 18.00 Psihologija in ljudje — 20.00 Glasbeni razgledi — 20.15 „Četrtek večer“ domačih pesmi in naprevov — 21.00 Literarni večer.

Petek, 8. april:

11.15 Cicibanom dober dan — 12.10 Slovenske narodne — 14.40 Domače pesmi — 16.00 Za pionirje — 18.00 Domače aktualnosti iz znanosti in tehnike — 20.00 Teden-ski zunanje-politični pregled — 20.15 Glasbena oddaja s komentarjem.